

VÁROSUNK

GYOMAENDRÓD

A keresztény nemzeti gondolat hírnöke

VII. évfolyam 9. szám * Társadalmi, kulturális, hagyományőrző folyóirat * 2000. szeptember

ÜDVÖZLET AZ OLVASÓNAK MEGVÁLTÁSUNK 2000., MAGYARSÁGUNK 1000. ÉVÉBEN

„HAZÁDNAK RENDÜLETLENÜL
LÉGY HÍVE, OH MAGYAR;
BÖLCSŐD AZ S MAJDNAN SÍROD IS,
MELY ÁPOL S ELTAKAR”
VÖRÖSMARTY MIHÁLY

„Hűek tudtunk maradni a Szent Istváni örökséghez...”

MÁDL FERENC,

a legmagasabb főméltóság, az új köztársasági elnök

Hat különböző társadalmi rétegekhez, „Mi magyarok, életet és kultúrát te-
zánk ha- legyenek azok romák, nemzetiségiek, remtettünk, megélhettük függetlenség-
tódik köz- magyarok, vagy külföldiek, egészsége- günk újjászületését, hűek tudtunk
társasági- sek, vagy fogyatékosok. Számos közös- maradni a Szent István-i örökséghez”
elnöke, s- ség körében kerestem eddig is valami hozzáfüzte:
egyben belső igény folytán a szolidaritást. Eb- „Hittel valljuk, hogy egy jobb évez-
Magyar- ben az új helyzetemben szorgalmazni fog- red felé vezető útra léphetünk. S nem
ország gom, hogy a kormány és minden csupán gazdasági, hanem szellemi, er-
ország politikai társadalmi erő segítsen megol- kölcsi értelemben is emelkedő nemzeté
dani azokat a gondokat, amelyekkel a válunk, amire minden történelmi esé-
társadalom jelentős része, illetve nagyon lyünk meg van.”
sok réteg küszködik.”

hetvenedik államfője, Mádl Ferenc, aki nem pártpolitikus, hanem világlátott, nemzetközi jogban jártas tudós ember, aki ígérete szerint az egész nép érdekeit nézve tölti be hivatalát. Elnöke volt a Polgári Együttműködés Egyesületnek. Erről mondja:

„nem pártkonszenzek vezettek, hanem a tisztelet nemzeti és demokratikus értékeink iránt.”

... „Nincsenek pártkötöttségeim, sohasem voltak. Másfelől keresek mindenkit, aki az alapvető emberi és nemzeti értékek tekintetében velem egyetérthet. Én mindenkihez elmegyek, aki ilyen értelemben társként vállalható, akár a politikában, akár a magánéletben. Eddig is elmentem különböző közösségekhez,

Székesfehérvárott az államalapító király emléke előtt tisztelgő és a magyar államiság ezer éves évfordulójára emlékező ünnepségen Mádl Ferenc államfő felidézte az ott eltemetett uralkodó határozottságát, türelmét, emberségét és messzetenkénti jogalkotó államférfi alakját. Mondotta: „Szent István intelmei és törvényei, mintha a manák szólnának, olyan alapvető állambölcsületet alkotnak, olyan politikai kódexet jelentenek a mai ember számára is, hogy méltán lehetünk rá büszkéek.”

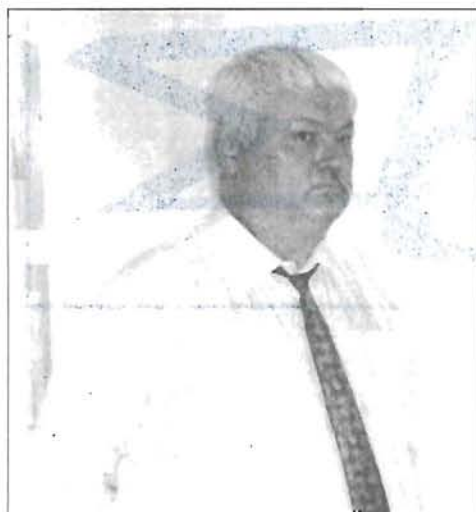
A továbbiakban hangoztatta, hogy:

Augusztus 20-án a Parlament kupolacsarnokában a Szent jobb és a Korona találkozásakor mondott beszéde is hitvallás volt a nemzeti egység, a keresztény magyarság és a hazaszeretet mellett.

Sokan vagyunk, akik hálát adunk a jó Istennek, hogy Mádl Ferencet adta nekünk, hogy ő legyen országunk első embere. Öszintén reméljük, hogy a gondviselés segíti őt, ad neki erőt, egészséget elnöki munkájához, és családjá köreiben is.

Császárné Gyuricza Éva

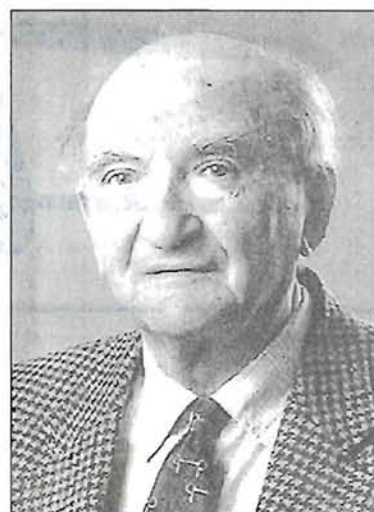
Állami kitüntetettjeink

Kunkovác László

Solymosi Frigyes

Varga László

Mádl Ferenc köztársasági elnök a Szent István napi díjkiosztó ünnepségen méltatta mindazokat az alkotókat, akiknek teremtő ereje hozta létre a magyarság értékeit az elmúlt 1000 év során.

„Hasonlóképpen a kortárs-alkotóinknak is kijár a megbecsülés, nélkülük nem létezne sem kultúra, sem tudomány, nem haladna előre az élet. Ők azok, akik nem önös érdekeiket követve, hanem a közjavára munkálkodnak. E kitüntetésekkel a haza elismerését szeretnénk kifejezni.” A kitüntetettek között voltak hárman, akikre mi gyomaendrődiek, különösen büszkék lehetünk. Kettőn Endrőről származnak: Dr. Solymosi Frigyes és Kunkovác László.

A Magyar Köztársasági Érdemrend Középkeresztje (polgári tagozat) kitüntetésben részesült Dr. **SOLYMOSI FRIGYES** akadémikus, Széchenyi díjas kémikus, a Szegedi Tudományegyetem egyetemi tanára.

A Magyar Köztársasági Érdemrend Lovagkeresztje polgári tagozat) kitüntetést kapta: **KUNKOVÁCS LÁSZLÓ Balogh Rudolf díjas fotóművész, kultúraantropológus.**

A Magyar Köztársasági Érdemrend közepkeresztje a-csillaggal kitüntetettje **Dr. Varga László ügyvéd, országgyűlési képviselő,** a Magyar Kereszténydemokrácia hiteles, töretlen képviselője, az 1947-es választásokon a Néppárt képviselője volt. Többször

járt városunkban. Akik eljöttek, előadására, hallhatták hitvallását, politikai álláspontját. „Mindent meg kell tennünk, hogy a Nemzeti Összefogás, ami 1998-ban a választásokon politikai csodával győzött, tovább erősödjön, mert aki ezt az Összefogást gyengíti, az a nemzet érdeke ellen vét. Ugyanakkor a kereszténydemokráciát önállóan, érezhetően kell képviselni, mert a kereszténydemokrácia érvényesülése nélkül a nemzeti összefogás nem életképes.”

Öszinte szívvel gratulálunk mindhármuknak és életükre, munkájukra Isten áldását kérjük.

Jöjj Szentlélek Úristen!

„Jöjj el, lelki vigaszunk,
testi, lelki támaszunk,
Érezzük bőségedet,
Érezzük bőségedet.
Jöjj el, jöjj el, jöjj el,
Jöjj Szentlélek Úristen!”

Augusztus 27-én, vasárnap délután ismét nyitó ünnepélyen – mintegy bemutatkozás-ben épült a Szent Gellért Katolikus Általános Iskola. Évnyitóra jöttek az ünnepi ruhába

öltözött gyerek szüleikkel, családtagjaikkal. Mindenki nagy izgalommal várta már az új tanévet, különösen is a kis elsősök. Az év-

nyitóként – már ők is szavaltak.

Másnap, hétfőn, az első tanítási nap a Veni Sancte Szentlélek-hívó misével kezdődött. Kértük a Szentlelket, segítsen minket az egész év folyamán.

* HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK *

Kincskeresés a templomkertben

Augusztus 2-4 között a Szent Gellért Katolikus Általános Iskola református gyermekei vidám játékos programokkal tarkított napokat tölthettek el.

A gyermekek számot adhattak bibliaismereti tudásukról, összemérhették erejüket sportban, ügyességben, találékonyságban egyaránt. Fantáziájukat, kez ügyességüket is bizonyíthatták az üvegfestés alkalmával. A programokat strandolás egészítette ki.

A rendezvény fénypontja a templomkertben tartott **KINCSKERESŐ AKADÁLYVERSENY** volt.

Ezúton szeretnénk köszönetet mondani Sipos Tas Töhötöm tiszteletes úrnak és feleségének, kolléganőnek Kondorné Timár Erzsébetnek és férjének, Szarka Elemérnek, Kiss Rózsának, Lapatinszki Lajosnénak, Dobó Imrénének, Papp Sándornénak, Ajtai Andreának, a tavaly konfirmált református fiataljainknak, akik áldozatkész munkájukkal támogattak bennünket, hozzájárultak a rendezvény lebonyolításához.

Mészárosné Kiss Katalin
ref. hitoktató

MEGHÍVÓ

A mozgáskorlátozottak Békés Megyei Egyesülete Gyomaendrődi Csoportjának vezetősége szeretettel meghívja sorstársait október 7-én 19 órai kezdettel megrendezésre kerülő **Évzáró vacsorásra** a **Katona József Művelődési Házba**.

A vacsorára jelentkezni lehet október 3-ig Csőke János csoportvezetőnél a **285-942-es telefonszámon**, vagy levélben. **Cím: Gyomaendrőd, Lévai út 8. sz.**

Mindenkit szeretettel hív és vár a vezetőség.
Zene – Tánc – Tombola!

Dévaványa város lett

VIII. 17-én szomszédos településünket, Dévaványát, várossá nyilvánították. E bensőséges ünnepségen részt vett Pintér Sándor belügyminiszter, Vígh Ilona országgyűlési képviselő, és sok más közéleti személyiség.

Az ünnep hangulatát emelte a Gyomaendrődi Zenekarok Kamarakórusának műsora, melyen elhangzott: **Hasser: Ünnepre jöttünk**, és **Bartók Béla: Levél az otthoniaknak** című műve.

Ezen a napon Dévaványán múzeumavatásra is sor került.

Történelmi emlékút Szarvason

Augusztus 18-án Tempfli József Nagyváradi római katolikus megyéspüspök, és Tökés László, a Királyhágó-melléki Református Egyházkerület püspöke, mint fővédnökök megszentelésével és áldásával, Domokos László Békés Megye Közgyűlésének elnöke jelenlétében avatták fel Szarvason a történelmi emlékutat, amelyet Szarvas Város Önkormányzatának Képviselő-testülete és a Szarvasi Történelmi Emlékút Közalapítvány építtetett hazafiúi hálával emlékezve országépítő őseinkre.

Az emlékút a történelmi Magyarország közepéhez vezet. Az emlékút történelmi stációit bemutatta: Pécsváradi Antal tanár úr, Lestyán Goda János szobrászművész alkotását méltatta Dr. Bálint Péter író.

MEGHÍVÓ

A **Pro Patria Összefogás** a Kereszténydemokráciáért Egyesület és a **Magyar Kereszténydemokrata Szövetség** Gyomaendrődi Szervezete

NYILVÁNOS FÓRUMOT

rendez az **Endrődi Déryné Művelődési Házban** (Gyomaendrőd, Blaha Lujza út 21.)

Időpont: szeptember 15. délután fél öt óra.

A **forum témája**: a Kormány által meghirdetett **Széchenyi Terv** és a hozzá kapcsolódó **Baross Gábor terv**.

Meghívott előadók:

Nógrádi László Közlekedési és Vízügyi miniszter
Dr. Latorcai János az Országgyűlés Gazdasági Bizottságának elnöke

Csenger Zalán Attila a Pro Patria ügyvezető elnöke.

Tisztelettel hív és vár minden érdeklődőt a
Rendezőség

Memoriam

Szülőföld: Bölcse, majd koporsó! új kenyér íze, lepergő könnyő sója,
Sarkcsillag a négy égtáj felől! öröm-kacagás, lelki Kába-kő...
Anyanyelved billyogként jelöl! Isten áldjon! Te légy végső álmlunk,
Te vagy a téli hó s a tavaszi zöld, s ivadékainkba szebb Jövő!

Tímár Máté

SZABÓ IMRE

(1875 – 1946)

125 éve született, és 54 éve hunyt el. Pályája; életművekenysége legfőbb adatait már az 1936-ban megjelent Békés Vármegye Monográfiája megörökítette. Emígyen:

„Szabó Imre vendéglős, a Magyar Korona Szálló tulajdonosa, Endrőd. – 1875-ben Endrődön született, Szarvason ipariskolát végzett. Kitanulta a vendéglős, a szobafestő, a címfestő, az aranyozó, és fényképész ipart. Egy negyed századon keresztül volt Gyoma és Endrőd fényképésze. Mai vendéglőjét és szállodáját 1909-ben vette meg. Ipara mellett 30 holdon gaz-

dálkodással foglalkozik. Bolgárrendszerű kertészete van, saját találmányú motoros szivattyú öntéssel. Az Ipartestület elnöke, választott községi képviselő testületi tag. Ő létesítette Endrődön 1920-ban az első mozgó képszínházat. Az orosz és dalmát fronton harcolt a világháború alatt, 1917-ben, mint rokkant leszerelt. Neje Hunya Erzsébet. Fia Imre-Elemér, a doktorátus megszerzése után 1931-ben elhunyt.”

A lexikális szöveg mögött oly szorgos, sikeres fiatalember tűnik szemünk elé, aki fényképész, szobafestő, aranyozó, stb. mestersége nyomán 34 éves korában már megvásárolta a Korona-vendéglőt, s 11 évvel később – a megyében első között – mozgóképszínházat létesített. Munkájával szerzett tőkéből tehetette ezt, vagy születőit örökölt? Szüleiről a monográfia nem tudósít, s más források sem. Valószínűsíthető mégis, hogy valami földet örökölt is, hiszen 30 hold földje volt, amit pár évvel később már 40 holdja volt. Mafelől az endrődi „szájhagyomány” szerint az első világháború alatt „Gyoma és Endrőd” fényképésze a hadbavonulók, s hozzátartozóiknak fénykép-igénye nyomán dús jövedelemhez jutott.

10 évvel később – 1930-ban – felépült a ma is működő Kultúrház vendéglővel, udvarán virágágyások között asztalokkal, mellette kuglipályával. A földszinten (vagy az emeleten?) korszerű mozi-helyiséggel. Az intelligencia azután nem a Koronában időzött napközben, hanem a Kultúrházba tért be egy-egy rövid eszmecserére, egy-egy fröccs, egy-egy pohár sör mellett. Késő délutánonként szívesen kuglizott itt a jegyző, aljegyző, pap, orvos, állatorvos, tanító.

A filmvetítések, azaz a mozi üzemeltetési jogát azonban nem sikerült átvennie a Kultúrháznak Szabó Imrétől. A mozit nem, de Szabó Imre unokaöccsét, Kondor Józsefet (aki korábban nála szolgált, nála tanulta a festő- s fényképész mesterséget, közben megnősült, két fia volt már) átcsábította a Kultúrház Szabó Imre halála után. Egy évig „vendéglősködött” itt apánk. Azután 1931 késő őszén - Terka húgom pár hónapos korában, aki a Kultúrházban született – átköltöztünk a Koronába véglegesen.

Pici gyermekkorunktól a mozi, a film szenvedélyes varázslatának büvöletébe estünk. A gyermekeknel jobban csak Szabó Imre szerette a mozit. Szaklapokból, az előfizetéses Pesti Hírlapból, a 8 órai újságból

olvasta, olvastatta, kívágatta – velünk, gyermekekkel - a filmekkel kapcsolatos híreket.

1930-as évek elején jelent meg a hangosfilm világszerte, így hazánkban, s csakhamar Endrődön is. Szabó Imre különös gondot fordított arra, hogy, magyarul beszélő, magyar gyártású filmeket is bemutasson, hiszen a külföldiek feliratosok voltak, nehezen betűzhető a mezei munkához, s nem a „betűolvasáshoz” szokott falusiaknak. Ide kívánczok, hogy Endrőd Korona Mozgóképszínházában a némafilmek sem voltak néma! A Korona Vendéglő Szállóda Mozgóképszínházban az ivó vendéglő részében, cimbalommal, nagybőgővel, hegedűvel egy 8 karú cigányzenekar működött, azaz állt rendelkezésére esténként Farkasinszky Imre, majd Dógi Gyula cigányzenekara. A némafilm korában két és háromtagú hegedűs szolgáltatót zenét a filmvetítések idején a filmek aláfestéseként a tulajdonossal megbeszélte, a filmekhez illeszkedő zenedarabokkal. A filmek megrendelését, sőt olykor átszállítását is a gyomai vasútállomásról Szabó Imre maga intézte.

A vendéglő, szálloda ellátása a Kondor-család feladata volt. Ugyancsak feladata volt Kondor József édesapámnak a tanyai, a zugi műveletekre való felügyelés, sőt együttdolgozás is. Revizorok, ügynők, néha egy-egy művész foglalta el néhány napra a két vendégszobát, vagy egyikét. Az idősebbek emlékezet szerint 1926-ban Rózsahegy Kálmán díszpolgári avatásakor a Korona vendéglő szolgáltatta az ebédet a tulajdonos Szabó Imre és nagyhírű Újházi kántor asztaltársaságában. Nagylánykoromból emlékszem, hogy átfutó vendég volt Dajka Margit színművésznő is jeles társai kíséretében.

Hosszabb ideig a KALOT (Katolikus Országos Legényegylet) időzött a Koronában, a vendégszobákat Agonás László KALOT titkár vette igénybe és az ebédeket, néhány társával szintén. A 20-30 fős KALOT ifi dolgozott a kijelölt gazdaságban és tanult közben (A KALOT helyi kirendeltség levelezését, mint frissen végzett kereskedelmi iskolás, gyors-gépirást tudó, én intéztem, Agonás László felügyeletével 1943 nyarától 1944 őszéig.)

Mint korábban utaltunk rá, nemcsak bolgárkertészként működött „saját találmányú motoros szivattyúval”, - ahogy a Békés Vármegyei Monográfia is feltűntette – hanem a mozi is, - szükség esetén faluban való áramkimaradásokkal számolva – saját áramfejlesztő motorházzal is rendelkezett.

Kérdezgetvén az idősebb „emlékező” férfiakat. Sokan úgy emlékeznek az „őreg Szabó”-ra, mint aki ifjúságukat megszépítő „munkaadó”, „kultúrterjesztő” noha a háziak szemében mindig szigorú, parancsadó volt. Ez is igaz, az is igaz. Az egész falu számára kultúrát hozott, már korán a mozival.

Polgár volt, a szónak abban a nemes értelmében, hogy küzdött, dolgozott, vállalkozott, ifjúkorától sikereket ért el, elismerést nyert szűkebb hazájában.

1944. október 6-án Gyomán voltak a bevonuló orosz-román csapatok, amikor Szabó Imre átbiciklizett az esedékes játszófilmért a vasútállomásra. Átvitte a filmet, s a katonák között találta magát... Őreg ember, látták, s valamit fuvaroz biciklijén. Így amint hazaérve dicsékedett a katonák, s a tankok „védelmében” tért meg otthonába. A Korona azonnal a bevonuló tiszték főhadiszállása lett. A nagykonyhában együtt főztek a háziak az orosz-román tisztí legényekkel. Szabó Imre négyszobás lakosztályába nem költöztek be, az ivó, a mozierem, a szálloda szobák, s a Korona u. 2 (ma Köztársaság utca) egyik szobája, a Kondor-család lakóhelye élnekné bizonyult. Szabó Imre háborítatlannak érezhette magát, s szokásait is. Csengett, mint azelőtt, mikor hívta a személyzetet. Mi a konyhában a tisztí szolgálkkal együtt ténykedők észleltük:

„rossz vért szül ez.” Ám hiába intettük őt, s a legényeket, hogy csengetnie kell, hiszen beteg, „sztar”. Egyszer hiába volt már az intés: Misa az egyik tisztí legény bedühödött a hosszas csengetésre, megelőzve a háziakat futott s úgy megrugdosta „buzsuj” „burzsuj” kiáltások s efféle szidalmak közepette az öreg-urat, hogy pár nap múlva sérüléseibe belehalt.

Talán mégis kegyes halál volt...

...gy nem érhet meg Szabó Imre, hogy egész életmunkája semmivé vált. Államosították a mozit, majd a vendéglő szállodát, az egész Korona vendéglő komplexumot, s végül a földet is.

M. Kondor Viktória

SZABÓ IMRE
FÉNYKÉPÉSZETI MŰTERME
FÉNYKÉP-NAGYÍTÓ ÉS FESTÉSZETI INTÉZETE
GYOMA ÉS ENDRÖD
FELVÉTELEK BÁRMELY BORUS IDŐBEN UTÁNRENDÉLÉSEK ÉVEK MŰLVA IS ESZKÖZÖLTÉNEK.

TÖRTÉNETEK A RÉGI GYOMÁRÓL VII.

Az iskolák fűtése ősszel-télen még a századfordulón is úgy történt, hogy a gyerekeknek kellett vinni a tűzrevalót.

„Desapám is vitt vetett ganét, meg Mihály bátyám is, meg János bátyám is az iskolába. Vót nagy öntöttvas kályha, vaskemence, abba tüzeltek. Vagy a gyerekek, vagy az iskolaszolga gyújtott be, de ha muszáj vót a tanító úr is begyújtott. Felváltva, sorrend szerint viték az aznapra való ganét tüzelni. Odahaza a konyha közepin is tüzeltek már akkoriba vetett ganéval, a szabadkímény alatt. De még a pácának valót is a gyerekekkel vitették osztán aki vitte, az kapott ki belőle először. Mogyoró, kökiny, vagy meggyfa vessző kellett. A tanító úr igen hamar levverte a görcsöket rúla.”

A vetett gané vagy tözek itt a Tiszántúlon, de sokfelé másutt is az országban általánosan elterjedt tüzelő volt. A szarvasmarha, ló, juh, ritkábban sertés trágyájából, legelőn összeszedett „árvaganéból” (megszáradt állati ürülék, „tehenlepény”), pusztai juhszálláson összesepert „juhporból” (száraz juhtrágya) készített tüzelőanyag. Felhasználták ezt az anyagot természetes alakjában, aztán szalmával keverve, nagy állattal megtaposva, az udvaron elterítve ásóval nagyobb darabokra vagdalták és így került szárítás után tüzelésre. De formákba, „ganévetőbe” verik a szalmával kevert trágyát, majd élére, lapjára kivette szárítják s azután került felhasználásra. Magam még ütem olyan tűzhely mellett, ahol ganéval, illetve tőzeggel tüzeltek, de nem egy illatos tüzelőanyag, viszont jó meleget adott.

Maradjunk az iskolánál úgy száz esztendőre visszatekintve, egy visszaemlékezéssel folytatom:

„Mikor iskolába kerültem, gatyát csináltattak kedves apámék, búgatyát. Meg vászonbakót vittünk amibe bele tettük a kútáblát (palatábla), ábécés könyvet. Mikor bevégeztem az iskolát, eladtuk az ábécés könyvet. A jányok főkötebe mentek iskolába, a fiúk kalapba. Külön vótak fiú és jány iskolák. Vót a Várad-féle jányiskola, Varga-féle jányiskola, Arany András-féle

jányiskola, mag Varga Pál-féle jányiskola, és ez az ártézi kúthoz közel vót. Fiúiskola vót a Nagy Győző-féle, meg a központi fiúiskola a templom mellett.”

A történeti emlékezetben tovább tallózva településtörténeti elnevezésekkel folytatom írásomat:

„A Rílapost (Révlapost) azír hitták így, mert kikötő vót. Ott a városháza mellett, ott ahun a kocsihíd van (a holtágon áthidaló téglahíd). A kikötő ott vót, ahun Debreczeni Lajos háza van, a Hősök útján (az un. Mirhó, most már beépítve). Mikor a református templomot építették, a Körözsön hozták az anyagot, Nagyváradról. Hozták a fát, deszkát, meszet, éles homokot. Sokan adakoztak bele akkoriba, 22 évig épült. A mostani folyó Körös fele a Révlaposon van a 6-os számú órház. Ezt 1886 után csinálták, addig rígebbi órházak szerepeltek. Itt Tari Dániel, előtte Izsó Lajos, Ladányi Antal vót gátör. Aztán meg Domokos László. Ez a második háború után vót gátör. Bikisi ember. Ladányi Antal köröstarcsai, Nagy Imre nem tudom hová való vót. Ez mind a három szerette az italt nagyon. Itt nem vót gyomai ember gátör. Itt protekció kellett, hogy valaki bejusson.”

„Ezt a Sirató-zugot azír híjják Sirató zugnak, mert oda Egérül mentek átal (elpusztult falu Gyomától keletre) Körözsön télen. Mert ottan vótak siskák, kákák, ilyesmi gyíkinyek, oszt behúzódtak még kisgyerekes anyák is. Aztán a gyereksírás meg az asszony-sírás hallatszott, azért nevezték el Sirató zugnak.

Merthogy rájuk jöttek a vadrácok, átmentek a jégen a Körözsön, mert ottan jobb menedíkek vót. Az embereket (ti. a férfiakat) meg elhajtották. Ezt nagyapámtól hallottam, Bíró Jánosnak hitták, 1831-be született.” (Az

1703-1708 közötti rájárások idejére utal a visszaemlékezés)

„Itt aztán kis gödörházakat csináltak. Behajzták gazzal, ezzel-azzal, a földön tüzeltek. A földön aludtak. Meg a földön főztek. A szükségöket is a földön vígezték el. En még gyerekkoromban is láttam ilyent itt Gyomán, Gödrös Kiss János bácsit láttam, hogy a házba nem fűtöttek, hanem morzsolt csutkával raktak tüzet és körülülték. A füst bennmaradt, úgy szivárgott kifele az ajtón, a szemöldökfa felett.”

„A Kistrétet azír hitták így, mert ahun a Tisza malom van, meg a Budai Nagy Antal utca, az rét vót. Ez nádat is termett. Ottan vágta is a nádat. Mikor osztán tágult Gyoma, kipsztították a nádat. Attak is belülle haszonbérbe, aztán házhelyeket adtak el ottan tízévi törlesztésre. Ezeket 1899-be vették meg.”

„Gyomának a legrígibb rísze a templom körül, amit Mirhóhátnak mondanak, ott vót. A Mirhón erről, a templom fele való ríszt Mirhó innennek mondták, azontúl Mirhóhát. 1848. március 22-én leígett a falu. Ott ahun piac van (Szabadság tér). Egy Buzdor nevű ember háza megígett, oszt a szél rávitte egész Gyomára, meg a templomra is. A templomtorony belső rísze meggyulladt, meg a garádics. Azúta osztan vaslípocsok vannak. 42 vaslípocsó van a harangoktól a tűzörszobáig. Nem sok ház ígett le, Fegyvernek fele (Fegyvernek Attila utca) vitte a szél az még nem vót beépítve.”

Cs. Szabó István

ÉPFE

**Építőipari Szakipari Festő Szolgáltató
Betéti Társaság vállalja:**

Közületi – vállalkozói és magán
megrendelőinek

ÉPÍTŐIPARI – SZAKIPARI
munkáinak elvégzését.

Teljes körű ügyintézással,
tervezéstől a kulcsátadásig.

ELLENŐRIZHETŐ REFERENCIÁKKAL

rendelkezünk Alföldön és Budapesten!

Hívja: 06-66-295-659

vagy 06-20-9367-514 számot.

Fax: 06-66-385-896

Cím: 5502. Gyomaendrőd,

Juhász Gyula utca 34/1.

Mindent egy helyen a Piktör Boltban!

Gyomaendrőd, Fő út 212.

(telefon: 66/283-079)

Déaványa, Árpád út 47

(telefon: 483-318)

Kaphatók:

Festékek, lakkok, ecsetek,

Szerszámok, zárok, vasalások, és linóleumok.

Padlóburkoló lapok minta után,

hozzá ragasztók, fugázó aljzat kiegyenlítő,

TIKKURILA Számítógépes színkeverés.

Több mint 2000 színből választhat!

Katolikus oldal

SZEPTEMBERI MISEREND

Endrőd

Vasárnap: 8-kor, és este 6 órakor, hétköznap reggel fél 8-kor.

Szent Gellért Iskola kápolnájában
Szeptember 10 és 24., vasárnap fél 12.

Hunya

Vasárnap: délelőtt 10-kor. Kedden, csütörtökön, elsöpénteken és szombaton este 6-kor. A szombat esti vasárnapi előesti mise.

Gyoma

Vasárnap 10-kor, hétköznap reggel 8-kor, szombaton 18 órakor.

Bemutatjuk

Rendhagyó beszélgetésünkkel köszöntjük a 94 éves **Gellai Jánosné Gellai Mariska** nénit, aki szeptember 17-én ünnepli születésnapját.

- Mit szeret a legjobban olvasni?

- A „Városunkat” az elstől az utolsó betűig kiolvasom, nagyon szeretem ezt az újságot, mert ez keresztény lap.

- Mivel tetszett foglalkozni fiatalabb éveiben?

A családommal és a templommal. Polyákhalmon 30 évig voltam, ott laktunk. Ott harangoztam, díszítettem, még

kántorizáltam is. 1963-ban költöztünk be Endrőre, de itt is az Ol-táregylet aktív tagja voltam, sőt a Máriatársulatnak a mai napig vezetője vagyok. Vigkedélyű vagyok, szeretem a fiatalokat.

- Családjáról tessék mondani néhány szót!

- Marikám most 74 éves, Jánosom 72, Gizikém 68, Imrém 66, és Margitom 63 évesek. Van hat unokám és tizenegy dédunokám, a férjem már meghalt. Gizike lányommal élek.

- Mivel telnek napjai?

- Délelőtt imádkozom, ebéd után lefekszek, és délután pedig Gizikémmel együtt imádkozzuk a rózsafüzért – minden tízedet egy-egy gyermekemért. Gizikém egyébként a Szent Vincéről nevezett Irgalmas Rend tagja, ő is legalább harminc évig díszítette a templomot, és harminc évig az énekhar tagja is volt.

- Elégedett-e az élettel?

- Igen. Sokat imádkoztam mindig, és ez nekem mindig segített. Gyermekeimet vallásosan neveltem. Tisztességes és becsületes emberré váltak.

- Mit üzen a mai fiataloknak?

- Vallásos hitre és hazaszeretetre neveljék gyermekeiket, mert akkor ők ezt meghálálják.

A másik pedig az, hogy tiszteljék mindig az öregeket, és azért néha fogadják el a tanácsaikat.

Köszönöm a beszélgetést, és egyházközségünk nevében köszöntök, Kedves Mariska néni, Isten éltesse még sokáig népes családjá körében.

Ungvályi János

SZEPTEMBER HÓNAP ÜNNEPEI

3. vasárnap: évközi 22. vasárnap
7. csütörtök: Szent Márk, István, Menyhért kassai vértanúk
8. péntek: Kisboldogasszony
10. vasárnap: évközi 23. vasárnap
12. kedd: Szűz Mária szent neve
13. szerda: Aranyszájú Szent János püspök, egyháztanító
14. csütörtök: Szent Kereszt felmagasztalása
15. péntek: A fájdalmas Szűzanya
16. szombat: Szent Kornél és Szent Ciprián, vértanúk
17. vasárnap: évközi 24. vasárnap
20. szerda: Kim Taegon Sz. András, Csong Haszang Sz. Pál és társaik vértanúk
21. csütörtök: Szent Máté apostol és evangélista
24. vasárnap: Évközi 25. vasárnap - Szent Gellért ünnepe
27. szerda: Páli Szent Vince áldozópap
29. péntek: Szent Mihály, Gábor és Rafael főangyalok
30. szombat: Szent Jeromos áldozópap és egyháztanító

Hunyán, a szentmisék után szokták e két imát mondani. Közzé tesszük, hátha mások is imádkozzák.

Templomodból, Uram, mielőtt távozom,
Föld porába hullva ismét imádkozom!
Gyermeki ajakkal arra kérlek téged,
ne ostorozd tovább sanyargatott néped.

Ha tebenned bízva, munkája után lát,
hullasd munkájára áldásod harmatát.
Ha könnyei között örömet kiált fel,
bűnbánatos néped, ó Uram, ne vedd el.

Ha veszély környezi, oltalomért sóhaj,
add meg az oltalmat, s fordítsd el a bajt.
Hogy így napról-napra virrad már öröme,
szent neved dicsérje most és mindörökre. Amen.

* * *

Mindenható Isten, tiszta szívvel kérünk,
fogadd imádságunk, buzgó könyörgésünk.
Amit eddig végzett töredelmes lelkünk,
vagy amit mulasztva eddig meg nem tettünk:
pótolja szent Fiad drágalátos vére,
legyen buzgó lelkünk megszentelésére.
Tedd boldoggá, Isten, aki remél benned,
szenvető hazánkról töröld le a könnyet.
A meghalt híveknek, akik a sirba tértek,
adjon drága Jézus örök üdvösséget. Amen.

Közlemények

Szeptember 24-én, vasárnapra minden egyházközségből várja a püspök úr a híveket Szegedre a 2000. és az 1000 éves jubileumi év megünneplésére. Egész napos program lesz. 9.30-kor gyülekező, 10-kor iskolásaink előadása, 11-kor ünnepi szentmise. Mise után jövőre nézés, szentségimádás. Teljes búcsúnyerési lehetőség a Dómban.

Előtte való napon, tehát 23-án ifjúsági találkozó.

Ismét meghirdetjük a kereszteleetlen felnőttek (fiatalok) számára a keresztkedési lehetőséget. Ezt azonban előkészületnek kell megelőznie (katekumenátus). Kérem, minél előbb jelentkezzenek a keresztkedni szándékozók.

Elkezdődött az új iskolai év. Ne feledjük, minden iskolában lesz hitoktatás! Senki nem mondhatja ma már, hogy ebből hátránya lesz. Gondoskodjunk, hogy gyermekeink részesedjenek keresztyén nevelésben, hitoktatásban, járuljanak szentségekhez. Ha most elhanyagoljuk, később nagyon nehéz ezek pótlása. Jövőre bérmálás is esedékes lenne. Természetesen, csak a rendszeres hittanra és templomba járók bérmálkozhatnak.

Az oldalt szerkesztette: Iványi László plébános

Hangverseny Illéssy Gyula kántortanító emlékére

A gyomai Jézus Szíve Római Katolikus Templom adott méltó helyet a Gyomaendrődi Zenebarátok Kamarakórusának, melyet a nevezetes kántortanító emlékére rendeztek július 29-én délután.

„Összegyűltünk, hogy megemlékezzünk Illéssy Gyuláról kántortanító-zeneszerzőről”- ezekkel a szavakkal nyitotta meg Mag Lajos plébános atya e bensőséges ünnepet, amelynek helyszínéül méltóbb, meghittebb helyet nem lehetett volna választani. Mag atya meleg szavakkal köszöntötte Illéssy Zoltán urat, aki a kántortanító unokája s a Magyarok Nagyszonyja Szent korona Lovagrend tagja és a családtagokat, akik eljöttek e nevezetes eseményre, valamint a lovagrend itt megjelent többi tagját, köztük Kocsis István urat a lovagrend nagymesterét, valamint a Templomos Lovagrend tagját Ungvályi Jánost, Réthy István szarvasi apátplébánost és a megjelent gyomaendrődieket.

Az ünnepséget Illéssy Zoltán úrnak a kántortanító és zeneszerző rövid életrajzáról szóló ismertetése vezette be. (Ennek teljes szövegét lapunk októberi „In memoiram” rovatában olvashatjuk majd.)

Ezután szavalat következett. Zsamba Edit gimnáziumi tanuló „Köszöntő” című verset adta elő. Ezt a verset Újházi Miklós „Endrőd nagy kántora” írta Illéssy kántorhoz. S mielőtt a meghívóban szereplő hangverseny elkezdődhetett volna, Bálint Sándorné Kató Klára nyugalmazott tanárnő szívélyes hangon emlékezett első tanítójára, mesterére, Illéssy Gyulára. Az ő szavait idézzük:

„A volt tanítványok nevében tisztelettel és hálával emlékezem első tanítónkra.

Ma is úgy áll előttem, mint kedves öreg nagyapó, akit szeretünk, tisztelünk és felnézünk rá. Reggel fél nyolcra mentünk misére, tanító bácsi orgonánál, reánk pedig Kauczil Boriska tanító néni vigyázott. De tudtuk, hogy Gyula bácsi le-letekint a kórusról, - és lesz majd elszámolás!

Mise után együtt mentünk a tanterembe. Odahozták reggelijét, s míg elfogyasz-

totta, mi kórusban mondtuk a katekizmust. Soha nem hagyta magára osztályát. Szünetekben fel-alá sétált az udvaron.

Különösen szerettük a hittan és énekórákat. Volt a tanteremben egy öreg harmónium, azon tanította és kísérte énekünket.

Vizsga után egyszer eljött hozzánk. Édesapámmal beszélgettek. Ott kíváncsiskodtam én is. Akkor tudtam meg, hogy búcsúzni jött. Nyugalomba vonul és elköltözik.

Mi voltunk az utolsó osztálya.

A sors érdekessége, hogy utódja lehettem. Ugyanabban a tanteremben tanítottam, onnan mentem nyugdíjba, ugyanazon az orgonán játszhattam pár évig, amelyen első tanítóm Illéssy Gyula bácsi. Pályatársai elismerését had olvasam fel az 1926 évi egykori Gyoma-Endrőd és Vidéke c. újságból: 'A gyomai pedagógiai társaság nagyra becsült elnöke, Illéssy Gyula tanító a folyó iskolai évben immár a nevelői munkásságának ötvenedik esztendőjét tölti be. Fél évszázad nagy idő az ember életében, de még inkább megbecsülendő akkor, ha azt az iskolában töltötte el. Közel három ezer gyermek leste eddig a ma már öreg szavait és tanácsait. Ötven esztendő a tanítói pályán! Mennyi bölcs tapasztalat, micsoda

Illéssy Zoltán, az unoka

lelkiismeret gyűlhet össze ennyi esztendő alatt! Ez a szempont vezérelte a mester barátait és tanítványait, kik hozzá hasonló pályán működnek, hogy a tanítás, főleg az írva-olvasás és a számok tanítása terén szerzett tapasztalatait írja össze a jubiláló tanítómester, hogy az eredeti módszere, melynek páratlan eredményét alkalmunk volt megtekinteni – az illetékeseknek vezérfonalul szolgálhasson.

A mű „Az írva-olvasás és a számtanítás új módszertana” címen már sajtó alatt áll. Reméljük, hogy ez a szakmunkája ép oly közkedvelt lesz a pedagógusok előtt, mint amilyen kedvesek mindnyájunk előtt azok a magyar nótái, amelyekkel ő ismertetett meg bennünket.”

Tanítói, zeneszerzői és tudományos munkájának gyümölcseit és a megérdemelt pihenést nem sokáig élvezhette, mert Gyomáról való elköltözése után egy év múlva Budapesten elhunyt.

Megbecsülésünk és tiszteletünk kísérje emlékét.”

E meghatóan szép szavak után kezdődött a hangverseny, ahol a Zenebarátok Kórusa Illéssy műveiből is énekelt. Mucci Márta karvezető csodálatos hegedű szólója is meghatotta az ünneplő közönséget. A fel-felharsanó taps ékes bizonyítéka volt annak, hogy a műsor megnyerte a hallgatóság tetszését.

A hangverseny után a templomban elhelyezett emléktábla leleplezése és megszentelése következett Réthy István atya közreműködésével. E tábla – míg ez a templom áll - örökké fogja hirdetni Illéssy Gyula emlékét.

Az ünnep szentmisével ért véget, melyet Réthy István szarvasi apátplébános atya celebrált.

Császár Ferenc

(A hangverseny önkéntes adománya- it a Zenebarátok Kórusa felajánlotta a templom orgonájának javítására.)

Történelmünk nagyjai

Deák Ferenc, a "haza bölcsé" 1803 - 1876

Október 17-én Söjtörön (Zala megye) született tekintélyes vármegyei nemesi család sarjaként, mely a vármegyei politikai irányítását több századon át Werbőczy hagyományai alapján vezette. 1833-ban került az országgyűlésbe. Kiemelkedő alakja lett a megalakuló liberális ellenzéki pártnak. 1839-40-iki országgyűlésen határozott ellenállást fejtett Metternich politikájával szemben. Bár visszavonult a politikától 1845-ben a védeyleti mozgalomban Kossuthhoz csatlakozott. A Batthyány-i kabinet megalakulásakor elfogadta az igazságügy miniszteri tálcát melynek éléről Batthyány lemondásakor ő is távozott. A szabadságharc viharai és az elnyomatás éveiben birtokára vonult vissza. 1851-ben visszautasította a bécsi udvar által felajánlott hivatalokat. 1855-ben Vörösmarty árvainak gondozására országos gyűjtést szervezett, melyben 100.000 forintnál nagyobb összeget gyűjtött össze. Az 1867-ben létrejött kiegyezésben lett kiemelkedő szerepe, ekkortól nevezik a "haza bölcsének". Élete művészek koronája volt az 1867. XII. tc. elkészítése, s ennek folyamán jun. 8-án a koronázás, a teljes politikai amnesztia és a királyi pár adománya a 48-as honvédek részére. 1867. január 29-én Budapesten halt meg. A nemzet gyászában mindenki osztozott. A 72 vármegyéből a küldöttségek egy-egy marék földet hoztak, hogy az egész ország földjében nyugodjék.

Damjanich János honvédtábornok
1804 - 1849

A bánsági 2-ik határozozred Stása községében született december 8-án. Mint a szabadságharc anyai hőse ő sem volt magyar. Nemzetiségére nézve hithű szerb volt. A császári hadseregben kezdte hadi szolgálatát. 1848 nyarán azonnal csatlakozott a magyar honvédséghez. A legendás "tavaszi hadjárat" legsikeresebb hadtestparancsnoka volt. A szolnoki, hatvani, isaszegi, tápióbicskei, váci,

nagysallói ütközetekben győzelmesen vett részt. Személyes bátorságával a küzdelemben mindig elől járt. Szerencsétlen baleset folytán bokáját törte, s így egy időre kivonta magát a harcokból 1849-ben Görgey parancsára oltva Arad várának védelmét, melyet a harcok befejeztével Buturlin orosz tábornoknak adott át. Október 6-án szekéren vitték a veszthelyre, ahol nyolc társával együtt bitófán végezték ki.

Klauzál Gábor 1804 - 1866

November 18-án Pesten született. Cseh eredetű katonatiszti családból származott, mely a 18. század elején kapott magyar nemesi címet. Mint Csongrád megye küldötte 1832-től az ellenzék padjaiban részt vett az országgyűléseken. 1848 tavaszán Nyári Pállal együtt szervezte a pesti nemzetőrséget. A Batthyány-kabinetben elvállalta az ipari, kereskedelmi és földművelési tárcát, de egészségi állapotára való hivatkozással szeptemberben lemondott. A Bach korszak alatt teljesen visszavonult. 1860-ban Deák oldalán újból megjelent az országgyűlésen, de mielőtt a kiegyezés megtörtént, 1866 augusztus 3-án Szegeden elhunyt. Nevét Szegeden tér, majd szobra, Budapesten utca és tér őrzi.

Telek Blanka grófnő, 1806 - 1862

A család, mely 1409-ben Zsigmondtól nyer nemesi címeres levelet. 1865-ben kapott grófi rangot, sok nagy embert adott a nemzetnek. Blanka Telek Imre leányként látta meg

a napvilágot. A Pesten alapított leánynevelő intézetben tanított. A szabadságharc idején írt politikai cikkei miatt az osztrák bíróság tíz évi börtönrre ítélte. Megrongált egészségi állapotával került szabad lábba. Az üldözöttek pártfogója, a nevelés ügyének buzgó előharcosa lett. A nőnevelés lelkes úttörője 1862 október 23-án Párizsban hunyt el.

Batthyány Lajos miniszterelnök,
1806 - 1849

Ősi magyar család, 1207-ből származnak az első családi feljegyzések. Amidőn a Kővágó-Órsi Miklós mester a XIV században a Batthyány családba házasodott, ivadéka ezt a nevet vették fel. Lajos gróf Pozsonyban született február 14-én. 1839-40-iki országgyűlésben az akkor szervezkedő főrendi ellenzék vezetője. 1847-ben keresztül vitte, hogy Pest vármegyében Kossuthot követte válaszszaak. 1848 március 17-én Ferdinánd király által nevezetett ki Magyarország első független miniszterelnökévé. Legmaradandóbb műve a honvédség első tíz zászlóaljának felállítása, mely később a dicsőséges honvédsereg magja lett. Nem értett egyet a forradalmi politikával, október 2-án lemondott, s birtokaira vonult vissza. Windischgratz herceg császári fővezér 1849 január 8-án Pesten a Károlyi palotában elfogatta. Laibachba, június végén Olmützbe vitték, hol a haditörvényszék előbb néhány évi börtönrre, utóbb halálra ítélték. Az ítélet módosítása előtt Pestre hozták, hogy Haynau járhasson el vele szemben. Bár ítélete előtti napon törrel nyakán, mellén megsebesítette magát, mégis bágyadtan, de törhetetlen lélekkel állt a golyók elé. "Éljen a haza" felkiáltással ért véget hősi élete.

Knézich Károly magyar tábornok
1808 - 1849

Horvát származású határoz lévén, Belike Gajozváczon született. Apja horvát katonatiszt volt. Pályáját a bécsújhelyi katonai akadémián kezdte, majd a 34. Ernest gyalogezrednél szolgált néhány évet Egerben. 1848 őszén hazajött Lembergől, mint százados lépett ki ezredéből, s a honvédek sorába állt. Több ütközetben vett részt, különösen a tápióbicskei csatában tűnt ki, ahol már, mint ezredes harcolt hősiesen. Budavár visszafoglalásánál, a bécsi kapu bevételében oroszlan része volt. Sok más csatában harcolt a magyar szabadsáért. Hazánk végharcaiban Tokajnál állott s néhány rosszul felfegyverezett zászlóaljjal védte a Tiszát, az oroszok elől. Majd visszavonult Arad fel és Görgey csapatához csatlakozott. Végül osztoznia kellett a 13 aradi vértanú sorsában.

Szemere Bertalan 1812 - 1869

Ősrégi magyar család, mely magát a honfoglaló magyarok egyik vezéréől Hubától származtatja. Okleveles adatok már a tatárjárás előtti időkben valók. Bertalan Vattán született (Borsod vármegye) augusztus 27-én. 1832-ben ügyvédi oklevelet nyert. 1834-ben Borsodban aljegyző, később főbíró lett s főleg irodalommal foglalkozott. 1843-44-iki országgyűlésben Borsod követe. 1848-ban az első független magyar kormányban belügy minisztere lesz. Mikor a Batthyány kormány visszalépett, a Kossuth vezetése alatt megalakult Honvédelmi Bizottmánnak is tagja lett. Majd Kossuth kormányzósága alatt miniszterelnök lett. Ő ásta el a koronát és koronázási jelvényeket Orsova vidékén. Az összeomlás után Viddinbe, s Konstantinápolyba menekült, később családjával Párizsban, majd Angliában élt Gyógyíthatatlan elmebaja miatt kapott engedélyt a hazatérésre 1865-ben. Pesten 1869. január 18-án hunyt el.

„... ezer esztendő előtted...”

ISTEN IGÉJÉNEK TISZTA HIRDETÉSÉVEL...

A Magyar Reformátusok IV. Világtalálkozója

2000. június 30.-án a Ferencvárosi Stadionban a 90. szol-tár töredéksora fénylett a magasban „Ezer esztendő...” A világ több mint 40 országából összeseregltők között ott voltak még a római katolikus, az evangélikus, belföldi és külföldi protestáns egyházak küldöttei, a hívek és lelkipásztorok. Ott volt Orbán Viktor miniszterelnök, és a Kormány több jeles képviselője is. Megtelt a tribün, Kárpátalja, Amerika, Ausztrália, a magyar református egyháztestek szívszorító távolságait lengették a zászlók. **Tőkés László királyhágó-melléki püspök, a Magyar Reformátusok Világszövetségének elnöke** arról is beszélt, hogy 10 éve omlott össze a kommunizmus, s végre rá kellene döbbernünk arra, hogy „kilépni a kommunizmusból annyit tesz, mint belépni a történelembe”, vagyis megszakítani a Kun Bélától Kádár Jánosig tartó sort, s visszaállítani a magyar történelem folyamatosságát. „Nagyváradról jövök - mondta a püspök - Szent László most is imádkozik”, s a Trianon óta eltelt 80 esztendő keserveit idézi. **„Nap-mint nap viaskodnunk kell a maradvány kommunizmussal. Imádkozunk érte, hogy a Kommunizmus feketekönyve áttörje a hallgatás falát!”** Azt kéri az ebben érintett világtól, hogy az illetékesek „kövessék meg a kommunizmus áldozatait, hogy megbékélés következhesen”. S ami ennél is több, kimondja, hogy „a szétszakított nemzet határmódosítás nélkül egyesüljön, ez a következő évezred feladata!” **Orbán Viktor miniszterelnök** is felszólalását a történelemmel folytatja, noha minden szavával a jelenre, és a jövőre irányítja a figyelmet. **„A magyar kormány tudja, mit köszönhet nemzetünk a reformációnak és a magyar reformátusoknak.”** Számvevést és önvizsgálatot kell végeznünk, hiszen eddig „a pusztá megmaradásra lehattunk a legbüszkébbek”, arra, hogy „túlélünk nehéz századokat, mint ez a legutóbbi is, de tudunk kell, hogy gondviselés és hit nélkül nem ment volna”. Tiszta Istvánt idézi, s azokat a református államférfiakat, lelkészeket, kántorokat, presbitereket, akik ébren tartották bennünk a magyarság tüzét. „Nem mindegy, hogy az egyház megtalálja-e az utat azokhoz, akiket az elmúlt 50 év sodort el közösségeinkből.” Kell, hogy legyen erőnk azoknak a nemzetrészeknek az istápolására, amelyeket elszakítottágunkban különösen megpróbált a történelem. „Egyetlen magyar nemzet van, s mint tudjuk, minden magyar felelős minden magyarért.” **Hegedűs Lóránt püspök, a Dunamelléki Egyházkerület házigazda püspökeként** egyperces néma felállásra szólítja a sokezerszoros gyülekezetet annak a többmillió halotti seregnek az emlékezetére, akik az abortusz miatt nem születhettek meg. Nyitó beszédében hangsúlyozta: „Meg kell maradnunk! Ne adjuk soha oda az életet az életszínvonalért, a lelket a pénzért, akkor sem, mikor a szellem gondolkodik, és a pénz uralodik egy félelmetes önépítő-önpusztító korban.” **Csiha Kálmán Erdélyi püspöke** (aki megszenvedte Románia börtöneit és munkatáborait) is a történelem megélt személyes sorsával utal a közös sorsra. Átömlik rajta a 20. század minden szenvedése, amikor azt mondja: „Ha a történelem szétszaggatta is a testünket, de a lelkünk egy maradt. Imádkozzunk ezért az egy lélekért!”

A Világtalálkozó egyik kiemelkedő eseménye volt Kálvin János szobrának felavatása a róla elnevezett téren, Budapesten. A másnapi istentiszteleten a debreceni Nagytemplomban **Szabó Imre esperes hirdette az Igét.** Beszédében hangsúlyozta: „Meddig lehet nekünk így megmaradni magyarnak, az a kérdés égi és szívünkben. Különös sors, különös nép ez, amelynek álmaival ellenkező irányban kell menni, hogy el ne tévedjen. Magyar népünk oly sötétségbe került, hogy senki sem lát semmi biztosat. Egyet tudunk, Isten nem vetett el bennünket, és titkos utakon most is Ő hordoz min-

ket”. **„A magyar magyar maradt, mert kereszténnyé lett. Mi Krisztus népe vagyunk, és azok akarunk maradni, és a pokol kapui sem vesznek rajtunk diadalt.”**

A Világtalálkozó több mint 300 gyülekezetben különféle szakmai konferenciák, plenáris ülések, szeretet vendégségek sok gazdag program keretében teljesedett ki, a Kárpát-medencéből, illetve a világ minden részéből itt lévő református lelkipásztorok, gyülekezeti tagok, ifjak részvételével. Az Ópusztaszeren tartott rendezvényen az ünnepi istentisztelet nyitányként bevonultak a történelmi zászlók, az ezeréves múltat is idézve. Takaró Mihály főgondnok beszédében hangsúlyozta, hogy a világtalálkozó eddigi eseményorozata a hit és a hűség győzelméről tett bizonyosságot. „Nemcsak tegnap van, hanem a ma alapján létezik a holnap is.” Hegedűs Lóránt köszöntésében kiemelte a történelmi hely jelentőségét, és így fogalmazta meg a találkozó egyik célját: „Nem a világ ellen, hanem a világgért!” Tőkés László igehirdetésében két gondolatra hívta fel a figyelmet. Az egyik: „munkáljuk népünk megmaradását, népünk megtartását, a másik: munkáljuk népünk egységét a szétszórattatásban. A püspök hangsúlyozta, hogy népünk az elmúlt ezer évben valóban megtapasztalhatta Isten megtartó kegyelmét. Idézte Szabó Imre és Ravasz László üzenetét 1938-ból. „Mi tarthatna össze jobban és inkább, mint aki velünk sátorozik eleitől fogva, aki hajlékunk volt nemzedékről nemzedékre” - mondotta. Mi a Krisztusban akarunk együtt maradni! A ma is érvényben lévő vérszerződés Krisztusban erősítheti meg nyelvében és hitében élő nemzetünket.”

Bölcskei Gusztáv az MRE Zsinatának lelkes elnöke szerint a Világtalálkozó leglényegesebb üzenete, „hogy van és lehet folytatás. Együtt, nekünk, magyar reformátusoknak. Tegyük is meg mindent, hogy ez az alkalom is az egymás számontartásának, az egymásért vállalt és nemcsak szavakban hordozott felelősség növekedésének alkalma legyen mindazok számára, akik közelből és távolból együtt lesznek. Áldja meg Isten kis- és nagy közösségeinket, komoly és örömteli ünneplésünket.”

A Magyar Református Egyházak Tanácskozó zsinata és a Magyar Reformátusok Világszövetsége közös Millenniumi Nyilatkozatot adott ki: (részlet a nyilatkozatból)

„Isten Igéjének tiszta hirdetésével és cselekvő hittel kell kivenni részünket az egyetemes és nemzeti szolgálatból. Ennek legfőbb célkitűzéseit ekképpen foglalhatjuk össze:

a hitében meggyengült, és közösségében szétszakított nemzet egységének visszaállítása, (visszatérés a történelmi folytonosság útjára,) társadalmi igazságtétel és megbékélés, nemzetünk vészes fogyatkozásának megállítása, az Ige iránti hűséggel. (Bocskai István testamentumával valljuk, hogy „egységgel a kicsinyek is nagyra növekedhetnek”. Meggyőződésünk, hogy a hit erejére és a reménységre igen nagy szükségünk van ebben az országban és annak határain kívül, tudván, hogy „a reménység pedig soha sem szégyenít meg.” (Róm 5,5)”)

A záró rendezvény július 15-én volt a Kálvin téri református templomban. A Világtalálkozó utórendezvénye július 22-én Genfben volt, a magyarországi és határon túli egyháztestek részvételével. Genfben folytatódott az előadások, ünnepi Istentiszteletek, emlékbeszéd. Klapka György valamint az 1956-os forradalom emléktáblájának megkoszorúzásával ért véget a Református magyarok IV. Világtalálkozója, amely három héti tartott.

A tudósítást híryanagokból összeállította:
Császárné Gyuricza Éva

Gyomaendrődi Nemzetközi Művész Tábor

A Bethlen Alapítvány ötödik alkalommal rendezte meg a Gyomaendrődi Nemzetközi Művész Táborát.

Az elmúlt évek során ez az alkotó táborrangot kapott, nyert. Ide meghívást kapni akár először, akár törzstagoknak számító visszajáróként, egyfajta elismerést jelent. Látogatásomkor, a táborzárás napján, szerencsém úgy hozta, hogy elsőként épp Pataj Pál doktor művész úrral találkoztam. Róla tudni kell, hogy Békéscsaba festője, s ez nemcsak azt jelenti, hogy ott született, és élte le eddigi életét (leszámítva a szegedi tanárképző főiskolán végzett tanulmányai idejét, melyek során rajz-földrajztanári képesítést szerzett), hanem, hogy oly mértékben elkötelezett szülőföldje s annak környéke, tájai iránt, hogy szeretetét sok-sok festménye kifejezi.

Mik a tapasztalatai, hogyan értékeli az elmúlt éveket?

„Mindenképpen jó látni, hogy a többnyire visszajáró résztvevők legtöbbször hogyan produkál egyre több és jobb alkotást. Akik törzstagoknak számítanak, vagyis kezdetől fogva velünk vannak, s fogékonyak, szívesen tanulnak egymástól, ha komolyan veszik, amit csinálnak. Szépen dolgoznak, technikájuk finomodott, csiszolódott, sokkal rutinosabbak lettek. Sajnos, van olyan is, aki egy bizonyos szinten megrekedett, nem fejlődik, szép dolgokat csinál, de évről-évre nem „hoz” semmi újat. De előfordul ennek ellenkezője is. Itt van mindjárt Polányi Laci barátunk, aki mindössze 18 éves, de már 4 éve itt van velünk, s akinek alkotásai előtt

állunk pont, akkor 14 évesen megnyert egy rajzpályázatot, így nyert részvételt a táborba. Tavaly a művész tábor ideje alatt mindössze egy képet produkált, s idén, mint aki szárnyat kapott, csodálatosan dolgozik, rengeteg újat alkot, s felfedezhető képein egy nagy tehetség kibontakozásának jegyei. Neki nagy jövőt jósolok, biztatom, és lehetőség szerint segítem is abban, hogy ha leérettségizik, bekerülhessen a Pécsi Főiskola vizuális szakára.”

Meg van-e elégedve a szervezéssel, vagy van-e javaslata, lehetne ez jobb is?

„Csak köszönet illeti a szervezőket, de nagyon szeretném, ha jövőre meghívást kapna, és részt venne a város minden rajztanára is. S még van egy negatív tapasztalatom sajnos. Idén itt először, s azt hiszem európai szinten sem fordult még elő, - az én javaslatomra, ötletemre, - kimentünk festeni az emberek közé, (nevezetesen a strandra, gondolván, hogy ott a hőség miatt nem kevés szemlélőre számíthatunk) azt akartuk, hogy az emberek lássák, mit csinálunk, felkeltsük érdeklődésüket, esetleg kedvet is kaphatnak olyanok, akikben szunnyadó tehetség lakozik. Sajnos, szinte semmilyen érdeklődést nem tapasztaltunk, nem volt összesen húsz ember, aki érdeklődést mutatott volna. Lehet, ez az információ áramlás hiánya is, s ebben önöknek újságíróknak nagy felelőssége van. Ezen kívül talán a technika is megtréfált minket, elromlott a hangos-bemondó is. Közben ÁNTSZ ellenőrzés is folyt végig, pont akkor. Pedig ez a

helyi alkotóknak, a város szülőtteinek lehetett volna jó reklám.”

Megkeresem hát a helybeli résztvevőket, bár zsűrizést követően hajnalig folyt az eszmecsere, így elég gyér a még jelenlévők száma. Örömmel látom, hogy Lona láthatólag ereje teljében, jókedvűen dolgozik.

Nagyon örülök, hogy alig jó félévvel szívmitűtéted után alkotni láthatlak. Mit jelent Neked, aki a kezdetek óta jelen vagy, ebben az alkotótáborban a lehetőség, hogy itt részt vehetsz?

„Az életet. Évről-évre készülök rá, várom. Ez is, mint minden művésztelep, csodálatos élmény, tanulási, fejlődési lehetőséget jelent, csiszolódunk, fejleszthetjük a technikánkat, tanulunk egymástól. Ezen túlmenően is jó így együtt lenni, remek ez a kollektíva.”

Szakál Sándort kérdeztem még meg a „mieink” közül, mert ő idén van itt először.

Hogy érezte magát, milyen tapasztalatokkal gazdagodott?

„Rengeteget tanultam, különösen Pali bácsitól, a tábor vezetőjétől, de a többi résztvevőtől is. Kellems volt a légkör, ösztönző, segítőkész. Nagyon örülnék, ha ezután minden évben itt lehetnék.”

Reméljük, így lesz. Kívánunk teremtő erőt a sikeres alkotásokhoz a tábor valamennyi résztvevőjének, és köszönetet mondunk minden szponzornak így névtelenül, hiszen szerencsére olyan sokan voltak, hogy nevük közlése jelentős lapterjedelmet igényelne, de hiszen ők nem is ezért teszik.

Marsiné Giricz Erzsébet.

Tovább épül a hunyai templom

Az augusztusi lapzártá után Budapestről szép képek érkeztek a június 27-i ünnepélyes alapkövetételről, melyet köszönünk, és közkinccsá tesszük.

A bal oldali főlvétel tanúsága szerint is a templom építése tovább halad. Adományozóink nagylelkűségének, a Generali Providencia Biztosító Rt.-nek, a Kormánytámogatásnak, a Megyegyűlésnek köszönhetően az építkezésre és a harangokra, a munkálatok befejezési idejére a pénz biztosítottunk látszik.

Azonban ez még csak az üres épület. Felszerelések is kellenek: padok, padfűtés, oltár, liturgikus felszerelések, hangszer – ezek összege is néhány milliót ki fog tenni. Bizunk abban, hogy mire kell, ezek bekerülési összege is rendelkezésünkre fog állni.

Ha valaki segíteni szeretne:

Szent Imre alapítvány: Endrőd és Vidéke Takarékszövetkezet 53200015-10003231. Föltétlenül jelöljék meg: Hunyai templom javára!
Vagy: a Hunyai Plébánia bankszámlája: Endrőd és Vidéke Takarékszövetkezet 53200022-11042057

A gyomaendrődi SÓCZÓ Motormúzeum története

Írója és kiadója: Sóczó Elek,
Gyomaendrőd 2000. (87 oldal)
Előszó: Ocskay Zoltán

Részletek az előszóból:

„Tudós ember legyen a talpán, aki meg tudja magyarázni, miért éppen az Alföldön lehet (lehetett) a legtöbb régi járnívet, gépet épségben megtalálni. Miért pont a föld hasznából élő faluk, tanyák lakosai őrizték a legtöbb műszaki emléket, és miért nem a mesterségükre büszke iparosok lakta gyárvidékek?

Talán, mert a földműves számára minden mechanikus szerkezet sokkal nagyobb becsben állt? Vagy a parasztember értékszemlélet dolgában áll felette más polgároknak? Nehéz a választ megtalálni. Nyilván az sem véletlen, hogy a legnagyobb hazai régiautó-gyűjtemény éppúgy az Alföldön található, mint a legjelentősebb motorkerékpár-múzeum. Az már viszont igazi fintora a sorsnak, hogy az utóbbi létrehozására egy fával-fából élő embert, szakavatott bográrt bízott meg”

„Sóczó Elek teljeset alkotott. Összegyűjteni a múlt értékeit – becsülendő dolog. Rendbe hozni, restaurálni őket – több mint erény. Kiállítást építeni, a köz elé tárni saját erőből – kivételesen nagylelkű és nemes gesztus.”

Az alföldi ember dicsérete a gyomaendrődi motormúzeum.

Sóczó Eleknek, a könyv szerzőjének, a múzeum gyűjtőjének vallomásából részlet:

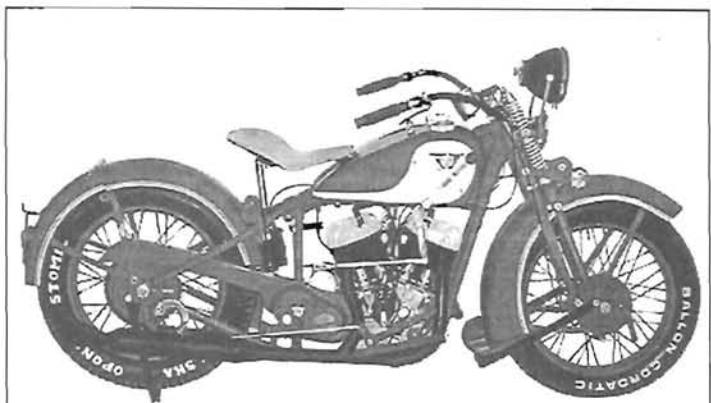
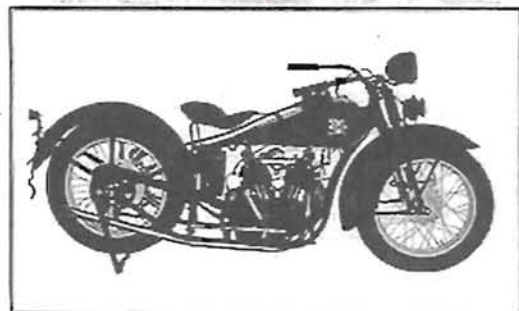
„Azt vallom, hogy engem a munka éltet, és az is visz a sírba. A léha élet nem az én világom. Írásommal azoknak szeretnék segíteni saját tapasztalataim alapján, akik olyan vállalkozásba fognak, amelynek kitaposott útja nincs. Az ilyen vállalkozó csak önmagába bízhat, legfeljebb a szerencséjében, a körülmények kedvező összjátékában” „Aki magasra tör, jól gondolja meg, van-e testi és lelki ereje elegendő a harc megvívásához.”

A gyűjtő munka izgalmas, fáradságos részleteit igen olvasmányos módon élvezhetik, akik megvásárolják, az igényesen szerkesztett és kivitelezett, gyönyörű fotókkal ékesített könyvet. Aki ellátogat a múzeumba, lenyűgöző látványban lesz része, és az ott szerzett élményeit megörökítő könyvet is haza viheti.

Császárné Gyuricza Éva

Sóczó Elek:

A gyomaendrődi Sóczó Motormúzeum története

SOKOL M 111 – 1935 – Lengyelország
1000 cm³ – 22 LE – 95 km/h

2000

GYOMAENDRŐDIEK VILÁGTALÁLKOZÓJA

Gyomaendrőd Város Önkormányzata valamint a Gyomaendrődiek Világtalálkozója rendezésében részt vállaló civil szervezetek és a városlakók nevében meghívja valamennyi Gyomárról és Endrőről elszármazottat és családját, ismerőseit a millennium évében

és annak tiszteletére elsőként **2000. Október 23-án** 10 órai kezdettel megrendezésre kerülő Gyomaendrődiek Világtalálkozója.

Akiknek ideje engedi és invitálásunkat elfogadva részt kíván venni a ma gyomaendrődön élő és innen elszármazottak első találkozásán, azt visszajelzésével szíveskedjék megtenni.

Tervezett program:

9 óra	Ünnepi mise a Szent Imre templomban
10 óra	Október 23-i ünnepség
10.30 óra	Koszorúzás a felújított Hősök Emlékművénél
11 óra	Emléktábla avatás a Városházánál
11.30 óra	Gyomaendrődiek Világtalálkozója
13 óra	Ebéd
16 óra	Az Endrőd és Vidéke Takarékszövetkezet új ügyfélszolgálati kirendeltségének avatása
16.30 óra	A város kiállító helyeinek megtekintése

Részvételi szándékát az OTP gyomaendrői fiókjánál vezetett 11733120-15346614-02130000 számú számlára történő személyenkénti 1750 HUF, vagy 8 USD, illetve 16 DM befizetésével teheti meg legkésőbb

2000. szeptember 30-i beérkezéssel. (Az átutalás az ebéd, és családonként 1 példány „Gyomaendrődiek Világtalálkozója” című kiadvány költségét tartalmazza) Kérjük, hogy az összeg átutalásakor pontosan jelöljék meg a résztvevők nevét és címét, hogy a részletes programot tartalmazó meghívót időben el tudjuk juttatni.

Amennyiben e programon kívül több időt kíván szülővárosában tölteni és nincs közeli hozzátartozója akinél megszállhat, úgy ajánljuk az alábbi szálláslehetőségeket térítés ellenében.

Körös Étterem és Szálloda

Telefon: 66-386-055

Szilvia Panzió

Telefon: 66-386-741

Tímár Panzió

Telefon: 66-386-444

Vadászház

Telefon: 66-280-002

Harang Szálló

Telefon: 66-284-062, illetve 20/9940-231

Termál Panzió

Telefon: 66-282-139, illetve 60/611-743

További részletes információ:

Polgármesteri Hivatal 5500 Gyomaendrőd, Szabadság tér 1.

Megyeri László aljegyző, tel.: (00-36-66)-386-122, fax.: (00-36-66)-283-288

E-mail:

aljegyzogy@gyomaendrod.bek.kozig.b-m.hu, illetve cc892@mail.kerszov.hu

Web site: <http://www.gyomaendrod.hu/>

Gyomaendrőd, 2000. július 31.

Köszönet!

A Városunk Nagyjaiért Közhasznú Alapítvány Kuratóriuma köszönetet mond mindazoknak, aki eddig már pénzadományaiikkal támogatták

TÍMÁR MÁTÉ ENDRŐDI ÍRÓ MELLSZOBRAK FELÁLLÍTÁSÁT.

Továbbra is kérjük és várjuk adományait e nemes célra.

Számlaszám: Városunk Nagyjaiért Alapítvány Gyomaendrőd – Endrőd és Vidéke Takarékszövetkezet: 53200015-11042095.

Szeptember 8-a Szűz Mária születésének az ünnepe, népi nevén Kisboldogasszony, vagy Kisasszony napja.

Köszöntsük Jézus Anyját Kunszery Gyula versével.

Üdvözlég

Nem tör fel ajkunkról harsogó ária,
csak egy halk imádság: Üdvözlég Mária!
E fohással soká-sok százezer magasztal,
s méltó is vagy rá, mert teljes vagy malasztal.

Csillagos glória koszorúja fejed,
egek Királynője, az Úr van Teveled!
Az angyal már e szavakkal üdvözölt,
mondván: Áldott vagy Te az asszonyok között;
nem fogható Hozzád még királyi hölgy se,
áldott vagy. s áldott a Te méhednek gyümölcse:
JÉZUS.

Asszonyunk, Mária! – Hozzád folyamodunk,
Te légy közbenjárónk, Te légy a gyámolunk,
nincs semmi, mit Isten Tőled megtagadna,
mivel hogy Te vagy az Istennek szent Anyja;
Uradoz-fiadhoz imádkozzál értünk
bűnösökért, főként életünk vége táján,
imádkozzál most és halálunk óráján.
AMEN.

SPORT

KÉZILABDA

Gyomaendrődi Női Kézilabda Sportegyesület 2000/2001 évi őszi fordulója
Megye I. o.

- Aug. 26. GYENK SE – Sarkadkeresztúr Felnőtt 16.00.
Szept. 2. Kétsopony – GYENK SE Ifi: 15.30 Felnőtt: 17.00
Szept. 9. GYENK SE – Gádosor Felnőtt: 15.30
Szept. 17. Békéscsaba. Főisk. – GYENK SE Ifi: ? Felnőtt 18.00
Szept. 23. GYENK SE – Békéscsaba Előre Ifi: 14.00 Felnőtt: 15.30
Szept. 30. Doboz – GYENK SE Ifi. 13.00 Felnőtt: 14.30
Okt. 8. Békés – GYENK SE Ifi: 13.30 Felnőtt: 15.00
Okt. 14. Gerla – GYENK SE Felnőtt: 15.00
Okt. 21. GYENK SE – Békéscsaba Jamina Felnőtt: 16.00
Okt. 22. Magyarbánhegyes – GYENK SE Felnőtt 16.00 (Mezőhegyesen)
Okt. 28. GYENK SE – Békésszentandrás Ifi: 14.00 Felnőtt: 15.00
Nov. 4. Mezöberány- GYENK SE Ifi: ? Felnőtt: 15.00
Nov. 11. GYENK SE – Okány Felnőtt 16.30

LABDARÚGÁS

Nagyon csikorog a város labdarúgása!

Mint várható volt megoldhatatlan feladatai vannak a város mindkét csapatnak.

Túlságosan magas az átszervezett volt Barátság számára az NB II. Góllövő csatár nélkül nem született győzelem. Az eddigi utolsó tól szenvedtük el a legsúlyosabb vereséget.

Íme, a lesújtó eredmények:

- Aug. 6. Örkény – Gyomaendrőd 2:1
Aug. 12. Gyomaendrőd – Békés 2:3
Aug. 19. Abony – Gyomaendrőd 2:0
Aug. 26. Dömsöd – Gyomaendrőd 3:0
Aug. 29. Gyomaendrőd - Makó 1:1

Tabella állása:

Gyomaendrőd 5 - 1 4 4:11 1

A megfiatalodott Gyoma a megyei I. osztályban vergődik. Íme az eredmények:

- Gyoma – Battonya 0:0
Szarvas - Gyoma 5:0
Gyoma - Orosháza 1:1
Gyoma – Vésztő 1:2.

Mint láthattuk, mostanában nem sok öröm jut a szurkolóknak!

Talán, ha a Gaál Pisti csemetéi felnőnek?!

Ha őket is meg nem csipi a magyar foci dere!!!

MÁRTON GÁBOR

Jogi tanácsadás

Kedves olvasóink! Sokak kívánságára új sorozatot indítunk. Tudjuk jól, hogy a jogban kevésbé jártas olvasóink szívesen fogadják Ugrinné Dr. Katona Klára jogi tanácsait, s könnyebben fognak eligazodni a Jog útvesztőiben.

Az Adásvétel

Az Adásvétel szabályait a Polgári Törvénykönyv rögzíti.

Az adásvétel kapcsán az eladó a dolog tulajdonjogát átruházza a vevőre, és ezzel egyidejűleg, vagy a felek által megállapított időpontban birtokba adja, a vevő köteles a vételárat megfizetni, és a dolgot át-

venni.

Az adásvétel tárgy lehet minden dolog, amely forgalom képes, ingatlan és ingó dolog.

Ingatlan alatt értjük a földet, pl. szántó, kert, erdő stb. és a felülépítményeket pl. lakás, üdülő, garázs stb. és mind azt ami a dolog állagának sérelme nélkül le nem választható arról.

Az adásvétel megkötése nem minden esetben kötelező írásban. Azonban egyes dolgok adásvételéhez a jogszabály kötelező írásbeliséget ír elő. Nevezetesen ingatlanok, gépjárművek esetében.

Az ingatlanra vonatkozó adásvételek csak abban az esetben érvényesek, ha a szerződést közjegyző, vagy ügyvéd készíti el és ellenjegyzi.

Más esetben is köthetnek a felek írásban adásvételi szerződést, ebből a szerződésből, annak tartalmából ki kell tűnnie: a felek (eladó, vevő) személyei adataiknak, az adásvétel tárgyát képező dolognak, vételárnak, a tulajdon átruházását célzó akaratnak, az átadás időpontjának.

Minden esetben az eladó és a vevő alá kell írja a szerződést, és aláírásukat két tanúval kell hitelesíteni, akik annak valóságát igazolják.

Fontos az adásvétel megkötése előtt, hogy a vevő minden esetben kellően megtekintse az általa megvásárolni kívánt dolgot, ugyanis a későbbiek során a szerződés megkötését követően igen hosszadalmas és bonyolult a kifogások érvényesítése.

Ingatlan adásvétel esetén az eladó a rejtett hibákért is felel a jogszabály értelmében.

Rejtett hibának minősül az ingatlan állagában az a hiba, amelyik nem látszik. Pl. az épület alapja nem megfelelően készült el az építkezéskor és a későbbiek során az épületben súlyos károkat okoz.

Állatok esetében is szavatossággal tartozik az eladó a vevő felé, az állatszavatosságot érvényesíteni az állat átadásától számított 60 nap alatt lehet.

Az adásvételi szerződéseket közös megegyezéssel bármikor fel lehet bontani. Egyoldalú felmondás esetén a bírósághoz kell fordulni, és ott kell megtámadni a szerződést, és annak érvénytelenítését kell kérni, a szerződés kötés időpontjától számított egy év alatt, vagy azon oknak a fél tudomására jutásától számított egy év alatt, amely miatt a megkötött szerződés fennmaradása a továbbiakban már nem áll érdekében. (jogvesztő határidő)

Ugrinné dr. Katona Klára

METÁL STOP VAS-MŰSZAKI BOLT

Kerékpár forgalmazó márkabolt és szerviz
Gázkészülékek, kazánok, radiátorok,
csövek, szerelvények

Hűtőszekrények, fagyasztóládák, mosógépek,
háztartási kisgépek

Szórakoztató elektronika

Szegek, csavarok, zárok, lakatok

Fürdőkádák, mosdók, csaptelepek, mosogatók

Villany szerelési anyagok

GYOMAENDRŐD, Bajcsy-Zsilinszky u. 44.

Telefon: 386-909

Siker külföldön, „aranyévek” itthon

II. Fejezet

Újságíró, fotóriporter lettem

Az 1956-os események engem Egerben értek, ahol a Gárdonyi Színháznál Újlaki Béla művész-névvel az akkori főrendezőnek, Kalmár Andrásnak, voltam a rendező asszisztense. A forradalom napjaiban az Egri Líceum tornyában felállított Szabad Egri Rádió rögtönzött adásaiban vettem részt kollégámmal, s ezért kellett elhagynom az országot. Első feleségem Déry Mária, színésznő volt ugyancsak a Gárdonyi Színháznál. Ő nem akart külföldre menni velem. Én már egy éve Münchenben laktam, amikor ügyvédjén keresztül válást kértem tőlem. Mivel gyermekünk nem volt, én hivatalosan is szabad folyást engedtem az ezzel kapcsolatos bírósági eljárásoknak, annál is inkább, mert másoktól hallottam, hogy Mária férjhez akart menni valakihez. Mi többé nem láttuk egymást. Ő 1985-ben halt meg. Én tíz évvel később érkeztem feleségemmel, Manuelával Magyarországra.

Visszatérve a müncheni időkre, több mint öt évig éltem ebben a szép, vidám városban, ahol 1957/58-ban film és TV rendezést hallgattam a German Institut für Film und Fernsehen intézetben, majd pedig egy két éves tanulmány után 1960-ban diplomáztam a fotózurnalisztiából a (Institut für Bildjournalismus) Fotózurnalisztikai Intézetben. Megemlítem, hogy ez időben Laci bátyám már az Egyesült Államok Connecticut-i államában dolgozott, s öcsém, Imre pedig Új-Zéland Ausztrália nevű városában telepedett le. Anyagiilag mindketten sokat segítettek nekem a müncheni tanulmányaim koplaló éve alatt, melyek után a Münchenben kiadott Quick magazin fotóriportere voltam két évig.

Végül 1962-ben megkaptam az amerikai kivándorlási vízumot és áttelepültem az új hazámba, Laci bátyámhoz.

Rövidesen New-Yorkban meglátogattam endrődi barátomat, Vaszkó Andrást, s vele laktam egy ideig, de a fotózás vonalán ott nem sikerültek a dolgok. Akkor kezdtek megszűnni a híres amerikai fotómagazinok, mert a TV csatornák vették át a képhíradást. Viszont, ezekben a hónapokban ismertem meg André Kertészt, a világhírű fotóművészt. Kérdésére, hogy mit tehet értem, mondtam, hogy szeretném tudni mit csinált a párizsi éve előtt Magyarországon. Magyaráztam neki, hogy a müncheni fotózurnalisztikai tanulmányaim során, sohasem derült ki, mi volt a magyar háttere a fényképezés vonalán. Csak annyit tudtam, hogy 1925-ben Párizsba érkezett, s egy év múlva ott remek kiállításokat rendezett, melyeket még az akkori dadaista költők is dicsőítettek. André (vagyis ahogy szólítottam, Bandi bátyám) erre intett, hogy kövessem kis archívumába, ahol a szekrények fiókjában régi magyarországi, és az Első Világháború alatt készült képeinek halmaza volt kronologikusan raktározva. „Nézd, ez 13 évem munkája az óhazában és a környező országokban a háború alatt, de eddig sehol senkinek nem kellett ezek a képeim.” Remek gyorsmozgásokat rögzítő pillanatfelvételeket villantott meg szemem előtt, melyek az emberek és katonák mindennapi életét ábrázolták, s a képek szinte beszéltek hozzám. Megjegyzésem önkéntelen volt: „De Bandi bátyám, te már akkor úgy fényképeztél, mint mi ma, vagy jobban is!”

Ettől kezdve barátságunk 23 éven keresztül haláláig tartott, mely 1985 szeptemberében következett be. Közben aztán, 1981-ben mégis csak kiadták Bostonban a szépkivitelű fotókönyvet pályafutásának első időszakáról „Hungarian Memories” (Magyar emlékek) címmel, melyről a Houston Post-ban, képekkel és szöveggel, hátréttérrel ciklem jelent meg. Felhívott és

megköszönte az újságcikket, és hálából két fotót küldött: az „Elveszett Felhő”-t a feleségemnek, s a Piet Mondriánnál című képet nekem dedikálta kedves sorokkal a hátlapokon.

Összegezve, az amerikai karrierem felé felé törő fázisait nem volt könnyű fokozni. Manuelámat már Münchenben megismertem, ahol ő németet tanult, s évekkel később, 1964-ben, Amerikában vettem feleségül. Első éveinkben Connecticut Állam Westport nevű városában a Westport News hetilap fotóosztályának voltam a vezetője, aztán 1969-ben Houstonba költöttünk Manuela rokonai közelébe. Pár évvel később kezdtem el az egyetemi éveimet a szintén teljes elfoglaltságot igénylő munkám mellett. Előbb újságírásból szereztem egyetemi diplomát, majd pedig bölcsészettől kaptam meg a magiszteri (Master of Arts) kisdoktori fokozatot. A Houston Post nevű, 400.000 példányszámú napilap

fotóosztályának lettem a vezetője, ahol 17 fotóriporternek voltam a főnöke, s akiket nemcsak helybeli, hanem Texas államán kívüli városokba és külföldi események fényképezésére is kellett küldenem – nem beszélve a fotóanyagok megrendeléseiről és a napi szerkesztőségi konferenciákra való előkészületekről. Feleségem egy houstoni montessori iskolában tanított görög-római történelmet, angolt, spanyolt és latint.

A fotóriporterek sokat pletykáltak a hátam mögött. Asszisztensem szerint azon mérgelekedtek, hogy 'ezek az idegenek idejönnek, s előbb utóbb mind főnökök akarnak lenni felettünk, akik itt születünk Amerikában, s nem valahol, egy semmitmondó kis európai lyukban.' Egy alkalommal néhányukkal elmentem sörözni, s egyikük ezt mondta: „Én valahol olvastam, hogy nekünk vigyáznunk kell a magyarokra, mert azok olyan leleményesek és ügyesek, hogy ha például egy magyar utánam lép be a forgójátón, mégis előttem fog kilépni belőle.” Erre óriási hahotába törték ki a többiek. Udvariasságból én is nevettem a remek viccen, habár én már ismertem ezt a Korda Sándor-korabeli hollywoodi adomát.

De valóban boldog voltam, ha a főszerkesztő néha-néha megkönyörült rajtam és engem küldött külföldre utazási riportokat írni és fotózni. Portugáliába, Olasz- és Franciaországba, Jugoszláviába és még Magyarországra is. Amikor 1975-ben Budapestre jöttem, mint a 12 amerikai újságírók egyike, az akkori Duna Intercontinental Hotelban voltunk elhelyezve és nagy díszvacsorát rendezett számunkra a Magyar Turizmus akkori vezérkara (AVH-sokkal felhívítva). A legfelső emeleti luxusétteremből lenéztem a kivilágított Lánchidra, Budavárra és némi elégtételt éreztem üldözött családom balsorsáért.

Magyarországi utammal kapcsolatosan az újságom vasárnapi magazinjának szerkesztője megkért, hogy Budapest kulturális életéről is készítsék egy külön riportot. Azt a cikket a színházi életéről előbb az akkori Operettszínház főrendezőjével, Vámos Lászlóval történt interjú keretében készítettem, majd velük szemben, a Thália Színházban Kazimir Károly igazgatótól tudakoltam meg az akkori színházpolitika csínját-bínját, mely szerint a Kádár-rendszer három „T”-vel intézte a színdarabok sorsát: túrés, tiltás, vagy támogatás. A Houston Post-ban 1975. augusztus 3-án megjelent vasárnapi magazin címlapját pedig Magdó húgom kislánya Helmlé Andika pipacsszedő alakja díszítette, melyet Budától nyugatra a bécsi autótút mellett egy pipacsdomboldalán fotóztam. Sajnos, a Houston Post-ot a tulajdonosai egy kanadai kiadó vállalatnak adták el 1984-ben, s én ott hagytam az újságot.

Ugrin Béla

Mária néni meséi

Levél a kiskakastól II.

Szervusztok gyerekek! Búzaszemes jó reggelt kívánok nektek Dorombival, a cicával együtt. Képzeld, Mari néni, az én gazdaasszonykám meglátogatott bennünket. No, nem éppen engem, hanem Klárikáékat. De azért én is nagyon boldog voltam, mert hozott egy kis hazai levegőt. Még mindig szívesen gondolok vissza a baromfiudvarra. Nektek bevallhatom, hogy sokszor bizony honvágyam is van. Csak Krisztinek nehogy eláruljátok, mert szomorú lenne. Tulajdonképpen magam sem értem a dolgot, mert igazán jó dolgom van, mindenki engemet ettetget, és már úgy kigömbölyödtem, akár egy árva malac. Az ám! Árva malac! Nahát az ő történetét igazán el kell mesélnem nektek.

Akkor hallottam róla először, amikor már kalászbába szökkent a földeken a búza, és a kotlós anyu lelehűzött egy-két zsenge kalászt, hogy abból csipegessük az édes búzaszemeket. Ott találkoztunk Tyityakkal, a minden lében kanál pulykával. El is újságotla nyomban, hogy Röfi mamának malacai születtek, eggyel több is, mint ami kellett volna. Azt a kis árva malacot nem tudta felnevelni, mert nem jutott neki teje.

Ó, ó – szánakozott a kis árván kotlósanyu, és én is

egyszeriben nagyon elszomorodtam. Elgondoltam, hogy mi lenne velem, ha nem jutna búzaszem. Aztán végig néztem a hullámzó búzatáblán, és vidáman kukorékolni kezdtem. Hogyisne, mikor anyyi volt ott a kiverni való búzalkalász, hogy elég lett volna a világ minden kiskakasának. Miért pont nekem nem jutna! De hát attól az árva malac még éhen maradhat.

Aznap már találkoztam is a szegény jószággal. Panaszosan sírdogált, hogy miközben a testvérkéi jóízűen szopták a buggyanó tejet, ő ott futkosott körülöttük aprócskán, és árván. Röfi mama elgondolkodva pislogott, de láttam, hogy egyáltalán nem tudja, hogyan segíthetne.

No ha ő nem tudta, annál inkább Mari néni. Egyszer csak megjelent egy jókora üveggel, aminek a száján volt egy lyukas izé... valami olyan, amiből kijöhetett a tej, és halljatok csodát! Megszoptatta Röfi mama helyett a síró malacot. Hát ez igazán nagy szerű dolog volt. Nem igaz gyerekek? Attól kezdve remek dolga lett a Töpörtyűnek. Nemcsak tejecskét kapott ám Mari nénitől, de még nevet is. Elnevezte a kis árvát Töpörtyűnek, mert hogy olyan picike volt. De nem sokáig! Rövid idő múltán elkezdett hízni, gömbölyödni. Nem is csoda, mert az üveg-cumiból cumizott tejecskére még hol itt, hol

ott kotnyeleskedett a kis haszontalan. Hiszitek, vagy nem hiszitek, de még Kakas apó is elnézte neki, hogy csámcsogva felkapkodja előlük a darát, és a szemet. Persze, ez már később volt, amikor lassan elérte a választási kort. Elmalacok akkor lesznek választásiak, mikor már meg tudják enni a darát is, és nem kell többé tejet cumizni.

Nahát Töpörtyű is választási lett, de azért ő még mindig megkapta a napi tejecskéjét is.

- Hadd egyen szegény kis árva! - mondogatta Mari néni.

- Hadd egyen szegény kis árva! - mondogatta kakas apó is, kotlósanyu is, és még Cirmos sem prűszkölt, ha üresen találta egyszer-egyszer a tányérját.

Csak a Bodri morogott hangosan, amikor az ő ebédjét, vacsoráját is megakarta dézsmálni.

- Vau, vak! - vicsorította rá tűhegyes fogait - Nem elég neked, ami kapsz? Még a mások jussát is magadnak akarod? - Vau, vakk! Vrrrr!

Irigy kutya - fújta föl a szakállát Tyityakk, és haragosan széttéreggette a tollait, - Sajnálod attól a szegény kis árvától?

- Árva? - húzta el száját csúfondárosan Bodri, - hiszen az egész udvar csak őt dédelgeti! Maholnap gurul akár a labda, úgy meghájasodott. Nézd csak meg, Röfi mama nevelt ekkora gömbölyű malacokat? Hát, ami igaz, az igaz. Töpörtyű már egyáltalán nem is volt sem töpörtyű, sem árva. Nagyszerűen megállt a saját lábán, és

senki sem hitte volna róla, hogy valaha siránkozva futkosott szerencsés testvérkéi körül. Most inkább ő látszott szerencsésnek.

- Ezen ne csodálkozzatok! - gágogott okoskodón Gágádi - hiszen még a közmondás is azt tartja, hogy jól járt, mint az árva malac, mert kigömbölyödött a szánakozástól. Lehet, hogy nem éppen attól, hanem a sok jó falattól, de ami igaz, az igaz. Nem is lehetett rossz árva malacnak lenni. Persze azért én inkább maradok Kapari, a kis kakas.

Legközelebbi levelemben búcsúszom tőletek. Kukurikúúú!

A mesét és a verseket írta: Iványi Mária.

A SZAJKÓ

Gyűlés van az öreg tölgyön?

Vagy mi ez a lárma?

Mintha ezerféle madár

Hangja kiabálna!

Van ott rigó, szarka, sármány,

Tövisszúró gébics,

Vörösbegy is, ökörszem is,

Pinty, meg seregély is.

Ám, ha nézed, keresgéled

Ágak között őket,

Ezerféle hangon szóló

Szárnyas csevegőket,

Nem rejt ott csak egy madárkát

Az öreg tölgy lombja.

Azt a sok, sok „kár“-t meg „cekk“-et

Szerény dalt, vagy ékecsébet,

Mind a szajkó mondja.

**NŐI CIPŐT
A GYÁRTÓTÓL!**

A KLASSZIKUS MODELLEKTŐL A MAI
DIVATIG SZÉLES VÁLASZTÉKBAN
KÍNÁLJUK TERMÉKEINKET.

**GELLAI LÁSZLÓ
CIPŐGYÁRTÓ**

GYOMAENDRŐD, FŐ ÚT 140/2 • TEL: 06-66-283-359

A TURUL CIPŐ KFT

Felvételekre keres varrónőket, cipőfelsőrész-készítőket és cipőgyártókat gyomaendrődi, dévaványai és kamuti telephelyeire, tartós munkára, jó kereseti lehetőséggel.

Vidékről bejárást térítjük, vagy megoldjuk.

Érdeklődni lehet: 66/386-251 telefonon Oláh Ferencnél

Irodalmi oldal

Készül az Endrődi Tájszótár

Az elmúlt évtizedekben számos kitűnő tájszótár, szóföldrajzi munka jelent meg hazánkban, ilyen első helyen **A magyar nyelvjárások atlasza** térképes hat kötete, az **Új Magyar Tájszótár** elkészült három kötete (A-tól M-ig). Ezek a nagy összefoglaló munkák azonban korántsem tettek – teszik – fölöslegessé a kisebb tájegységek, helységek tájszótárait, amilyen például a határon túlról a Penavin Olga szerkesztésében megjelent, **A jugoszláviai Muravidék tájnyelvi atlasza** (1966), s a **Szlavóniai (kórogyi) szótár**-ának két kötete (1967), Gálffy Mózés és Márton Gyula **Szekely nyelvöldrajzi szótár**-a (1987), Imre Samu **felsőri tájszótár**-a (1971), vagy az anyaországiak közül Kiss Géza – Kereszt Kálmán **Ormánysági szótár**-a (1952), Bálint Sándor **Szegedi Szótár**-a I. II. (1957), vagy a földrajzi névgyűjtemények közül pl. **Zala megye földrajzi nevei** (1964), **Tolna megyei földrajzi nevek** (1989) **Somogy megye földrajzi nevei** (1979), stb. hatalmas kötetei.

A tájszógyűjtés tekintetében különösen fontosak, az un. nyelvjárási szigetek, amilyen, pl. az Órvidéken a mai Ausztriához tartozó Felsőri nyelvjárása, vagy a délvidéki Kórogyé. Ilyen nyelvi sziget az anyaországban a Békés megyei Endrőd nyelvjárása is, amellyel igen mostohán bánt a Magyar Nyelvatlasz: nem történ szógyűjtés az igen sok nyelvi régiességet és nagyon gazdag nyelvjárási anyagot őrző helységben. Ezt is fölismerve támadt a gondolata Hornokné Németh Eszternek, az Endrődi Füzetek hét kiváló néprajzi kötete gyűjtőjének és szerkesztőjének, a könyvtár-magyar szakos tanárnőnek, hogy abból a hatalmas hangszalagos gyűjtésből, amelynek egy részéből az említett kötetek is megszülettek (s a gyűjtő munkát mai is folytatja), összeállítsa az Endrődi Tájszótárt.

Arra a kérdésre, hogy Endrőd hogyan válhatott nyelvjárási szigetté, hogyan őrizhetett meg ily nagy számban tájjellegű szavakat, Hornokné Németh Eszter így adta meg a választ:

„1. Endrőd a többnyire református vidéken, a káivinista többségű és gyakran vegyes felekezeti helységek között zárt katolikus település volt. A múlt században mégimen házásoktak a környék más vallású községeivel.

2. Igen sokáig (kb. 1970-ig) megmaradt a községhez tartozó tanyavilág. Közismert, hogy a magyar népi kultúrát a tanyavilág népe őrizte a legtovább. Megőrizték a gazdálkodás több évszázados tapasztalatait és az ehhez tartozó szírványosan gazdag szókincset, pl. menyecskekerékű kéve, körteszárú asztal stb. a paraszti munka eszközeinek megnevezése is közös szellemi kincsünk: pl. anyatészta, gaggancs, ízik, varicska, stb. Az adatközlők zömükben az 1920-as években született parasztemberek, paraszasszonyok. Nem lebecsülve a szótárban szorgoskodók munkáját, meg kell állapítani, gyűjteni csak ott lehet, ahol van gyűjteni való. És Endrődön van, az itteni népnyelv gazdagsága ezt a munkát lehetővé teszi. Tisztelet érte! Ne kérdezzük, hogy kell-e mindez a mai fiataloknak: a magyar nyelvudományának, a magyar művelődéstörténetnek s az anyanyelvápolásnak nagy szüksége van rá! Mentjük meg ezt a nagy értéket, s adjuk tovább. Emlékezzünk: a mi elődeink is így tettek az ő kincseikkel, továbbadták nekünk. Ez a magyar kultúra folytonosságának lényege.

Köszönet illeti a gyűjtésben Vaszkó Irén ny. tanámót, az endrődi tájház volt vezetőjét, s a Honismereti Egyesület tagjait. Nyelvészeti szakmai tekintetben a munka során közreműködik a gyomai születésű akadémiás doktor, Szilágyi Ferenc, e sorok írója.”

Az Endrődi Füzeteknek Hornokné Németh Eszter által szerkesztett eddigi köteteit – érdemes felsorolnunk őket: 1. Az endrődi gyerekek élete (1991), 2. Az endrődi asszonyok élete (1992), 3. Az endrődi parasztemberek élete (1993), 4. Népszokások Endrődön (1995), 5. Az endrődi ipar, kereskedelem és közlekedés története (1996), 6. Föld nélkül (Amerikások, summások, kubikosok, áttelepültek) (1998), 7. Édesanyám emlékére (Tájjellegű ételek és háziszóttések) (1999) – a szakfolyóiratokban, de a közérdekű sajtóban is a legnagyobb elismeréssel fogadták, országosan is magára vonta a sorozat a figyelmet: szerkesztőjével több rádió és

tévébeszélgetés készült. S az is említést érdemel, hogy a legmagasabb irodalmi és tudományos fórumok képviselőinek dicséretét is kiérdemelte e kitűnő vállalkozás, ha ezek a méltatások eddig nem is kerültek a nyilvánosság elé. A Magyar Köztársaság elnöke 1995-ben a sorozat három kötetéről írt nagy elismeréssel levelében: „Kedves asszonyom! Tegnap a könyvtáramat rendezvén – hét kosár könyvet kellett volna beraknom a helyére a polcon – a könyvhegy kellős közepén kezembe került az Endrődi Füzetek három kötete. Mikor az első kötetet kinyitottam, ott találtam benne levelét, ami eddig úgy látszik elkerülte a figyelmemet. Nagyon öröstem, hogy nem válaszoltam rá rögtön. Tanácsához híven elolvastam „A NAGY LEVEL”-et.* Valóban csodálatos, s ennek hatása alatt még aznap este kivégeztem az első kötetet. Engedje meg, hogy ne csak a könyveket köszönjem meg Magának, hanem az élményt is, amit adott. Azt hiszem ez a három kötet valódi tett volt, nemcsak a helybélieknek nyújt mély, teljes emberismeretet, hanem a városi emberek is, akiknek a kezébe kerül. Meleg barátsággal köszöntöm: Gőncz Árpád, Budapest, 1995. szeptember 4.”

1999-ben pedig legfőbb tudományos testületünk, a Magyar Tudományos Akadémia elnöke, Glatz Ferenc méltatta a sorozat 6. kötetét: „Kedves Kollegina! Köszönettel megkaptam a Föld Nélkül... című kötetet: Szép, hasznos munka és mindenek előtt rendkívül jó szakmailag és irodalmilag egyaránt. A História ez évi évfolyamába fogok kijelölni belőle két-három részletet is. Igen örülök, hogy vannak még, akik nem adják fel azokat a tematikákat, amely tematikákat ugyan túlpolitizált az elmúlt 40 év, de amely tematikáknak mégiscsak jelen kell lennie történetírásunkban és történeti gondolkodásunkban. A Históriaban is éppen ezeknek a szégyenséghhez tartozó társadalmi rétegeknek és a kétkezi munkájukból élő társadalmi rétegeknek a történelméről állítottam össze egy tematikai tervet, amikor Öntől ezt a kötetet megkaptam. Kérem Timár Antal tanár úrnak az üdvözlőlevelét átadni. Ismételt gratulálók, a szerkesztőség majd jelentkezik Önnél – igen fontos volna a jó illusztráció – sokszor üdvözlő: Glatz Ferenc.”

Jó kezekben van tehát a rendkívül értékes gyűjtés, több mint félezer hiteles hangfelvétele, a készülő Endrődi Tájszótár alapanyaga.

A megjelenés előtt álló próbafüzet, az első számbavétel is feltűnő nyelvi gazdagságról árulkodik: méreteiben – ha akad, s remélhetőleg akad hozzá támogató, különösen a jeles gyűjtés szűkebb hazájában, a sok szép néphagyományt őrző Békés megyében – olyan munka születhet, amellyel csak Kiss Géza, Bálint Sándor említett művei, vagy Csűry Bálint **Szamosháti szótár**-a vetekedhetik. A megfelelő köznyelvi szavakkal azonos jelentésű, un. „alak szerinti” tájszavakat a szótár erősen megrostálva veszi fel, az alakváltozásokat elsősorban a terjedelmi korlátok miatt mellőzi. Az endrődi nyelv hangtani, kiejtésbeli jellegzetességeiről, valamint nyelvtani sajátosságairól a szótár bevezető fejezetében lesz bővebben szó. A fentiekből következik, hogy a munka elsősorban az un. jelentésbeli, s a valódi tájszavakat veszi számba, amilyen pl. a bélykő = bélykő, a rákláb = csutkató, a mazujás csík = téztaféle, vagy a vizitke = női blúz.

A következőkben egy részletet közlünk, mutatóba, ez is tanúsíthatja, hogy – akárcsak az említett tájszótárak – nem pusztán nyelvi adatokat fog tartalmazni a munka, hanem – gyakran rajzos – néprajzi vonatkozású ismereteket is, s így valóságos leletmentő, muzeális értékű mű lesz az eltűnő – vagy már részben eltűnő – endrődi parasztkultúrát illetően, ideértve természetesen a vallási, az un. szakrális néprajzot is. Rendkívül sok szemléletes – gyakran helyi jellegű – szólást, közmondást is tartalmaz a tájszótár; ezeket a szekelyföldi tudós szótárról Baróti Szabó Dávid több mint kétszáz éve már „a magyarság virági”-nak nevezte.

Következik hát egy kis válogatás, mutatóba, a készülő próbafüzet anyagából:

Angyali csik fn: gyúrt, majd jól megszikasztott csíktészta, amelyet karácsony böjtjén mákkal megszórva, és mézzel vagy cukros vízzel édesítve fogyasztottak. **Az angyali csikot egy vajling hideg vízbe szűrjük, jó nagy gyűrődészára terítjük. Egysz ecake ot van a hidegbe, jó mekszikad. Akkor oszt nem romlik el.**

Batu fn: a batyuzó abroszba kötött teher. **Vittük a naty hízó libákat Túra a piacra. Egyik liba elő, másik liba hátú. Mindég nagy batuval méntünk.**

Mézza fn: mézskó: a sérült fa sárgás, nyúlékony, majd keményre szilárduló anyaga. **Cyerékkoromba de sok mézskót lékapartunk a fárú, meg is ettük, jó édes vót.**

Ögyelít ige: elegyít, kever. **Akkor kesztük ögyelíteni a téztaát: a lisztét békavartuk abba a sós vízbe.**

Strózsák fn: trózsák: szalmazsák, házi készítésű ágybetét. **Szalma vót az ágyba, a szalma trózságba vót.**

Varicska fn: a kenyértészta összeállításához használt nagyméretű kovászoló kanál. **Édesapám faragta a varicskát télbe, kettőt is. Kéllött a kenyérsütésőhő.**

Vizenkótt fn vizenkótt: ld. Kútbakótt.

Dr. Szilágyi Ferenc

*Pintér Antal levelét az Endrődi füzetek 1. kötetének 23. lapján olvashatjuk.

Izges ízek

Mustáros szelet

Egy kiló szeletnek való comb kell hozzá. Ha marhából vagy borjúból készítjük, célszerű a húst egy napig tejben pácolni (sóval, borssal bedörzsöljük az egészben lévő húst egy edényben tejjel felöntjük, hogy ellepje, másnap folyó vízzel lemossuk). Felszeleteljük, darált fehérborssal meghintjük a szeleteket, majd megkenjük mustárral. Teflon lábosba rétegeljük, és felöntjük annyi borral, hogy ellepje. Lassú tűzön kb. egy órán át főzzük. A keletkezett levet egy kis tejeles habarással sűrítjük. Mivel sőt eddig egyáltalán nem tettünk rá, ekkor kell kissé ízesíteni.

Seidl Ambrus

TÁJSZÓ-TOTÓ

Mit jelentenek Endrődön az alábbi szavak?

A helyes válasz előtti jelzést írjuk az utolsó oszlopba!

A helyes megfejtők között könyvjutalmat sorsolunk ki.

marmacsik	1. marással készített díszítés a kerítésen	2. mancsosra sikerült lekvár csik	x. kamilla	
tyúksegg	1. valaki a fenekére esik	2. rojtos szélű szemölcs	x. a tyúk alsó testrésze	
rákláb	1. csak a Körösben élő rákfajta	2. rákláb minta szötteken	x. csutkatő	
putyelka	1. kis holmi, kézi poggyász	2. az Etelka becézett változata	x. pityókás asszonyokra mondják	
mészko	1. a méz becézett változata	2. a fa betegsége	x. köves mész	
hamvas	1. fiatal, üde ló	2. a rózsafa hamuja	x. durva szövésű vászonlepedő	
topelec	1. vízi szörny	2. a top-féle divatirányhoz tarozó	x. nem komoly, szeleburdi	
látatlankodik	1. sántikál	2. útban van	x. látatlan lábasban főz	
lipántos csirke	1. kendermagos csirke	2. a lábán pánttal megjelölt csirke	x. beteg csirke	
postorkodik	1. ostort pattogtat	3. tanyai postai kézbesítő	x. nehéz, időigényes munkát végez, bajlódik	
kankurulyázik	1. kanos tevékenységet végez	2. néhányat fordul a levegőben	x. furulyaszerű hangszeren játszik	
ereszknednek	1. ereszcatornába esnek	2. félnek, reszketnek	x. szánkóval magaslatról lecsúszik	
lére hajt	1. ünnepelő ruhát hétköznapra befog	2. jószágot itatókúthoz hajt	x. gyümölcsöt présel	
pucsít	1. acsít	2. úgy hajol le, hogy a fenéke kerül felülre	x. száját csücsöríti	

Összeállította: Hornokné Németh Eszter
Marsiné Giricz Erzsébet

BOWLING TREFF ÉTTEREM SÖRÖZŐ

Fő út 81/1.a volt ENCI udvarában

Magas szintű szolgáltatással, kellemes környezetben várja vendégeit.

Bankettek, bálók, vacsorák, lakodalmak, diszebéddel összekötött értekezletek, konferenciák, találkozók rendezése mérsékelt árakon lehetséges 160 fő befogadásáig. Az étterem speciális kivánság szerinti menü elkészítését is vállalja. Délután öt órától a bowling pálya bérelhető óránként 1.500.-forintért.

Telefon: 06-20-9520-243.

Corvo bianco

Corvo Bianco Schuh Bt.
Cipőipari Bt.

5502 Gyomaendrőd, Fő út 14.

☎/Fax (66) 386-896

☎(30) 9457-148

Női, Leányka-, és Fiú- cipőgyártás

AKIK AZ ÖRÖKKÉVALÓSÁGBA KÖLTÖZTEK

*„Nem múltak el ők, kik szívünkben élnek:
Hiába szállnak árnyak, álmok, évek.
Ők itt maradnak bennünk csendesen még,
Hiszen hazánk nekünk a végtelenség.”*

(Juhász Gyula)

*Híradásunkban csak azokról emléke-
zünk meg, akiknek közléséhez a hozzátarto-
zók hozzájárultak!*

BODON LAJOS, aki Újkert sor 3.-ban lakott, augusztus 18-án 51 éves korában hosszas betegség után elköltözött az élők sorából. Gyászolják: felesége, két lánya és veje, édesanyja, a rokonok és ismerősök

GECSEI SÁNDOR, Aki a Fürst S. utca 1. sz. alatt élt, augusztus 3-án 79 éves korában rövid szenvedés után befejezte földi pályafutását. Gyászolják: felesége, gyermekei és azok családja, rokonság és az ismerősök.

HEGEDÚS IMRE, aki a Vízműsor 12. sz. alatt lakott augusztus 16-án 71 éves korában hosszas betegség után

visszaadta lelkét Teremtőjének. Gyászolják: felesége, fiai és a rokonok, ismerősök.

Özv. HUNYA IMRÉNÉ TÍMÁR ESZTER, ki korábban a Fő út 162-ben lakott augusztus 5-én 85 éves korában váratlanul az Örökkévalóságba költözött. Gyászolják: rokonok és az ismerősök, a Rózsakert Otthon lakói és dolgozói.

KOVÁCS LAJOS, aki a Mirhóhádi út 3-5-ben élt, augusztus 1-én 85 éves korában hosszas betegség után megtért Urához. Gyászolják: felesége, gyermekei és azok családjai, rokonok és ismerősök.

KURILLA LAJOS, aki a Bem József u. 17-ben élt július 29-én 67 éves korában váratlanul elhunyt. Gyászolják: felesége, gyermekei és azok családja, a rokonok és az ismerősök.

MAJOROS GYÖRGYNÉ, ROJIK VERONIKA, aki a Dobi u. 3-ban lakott, július 29-én 64 éves korában rövid szenvedés után visszaadta lelkét Teremtőjének. Gyászolják: férje, testvérei, rokonai és ismerősei.

PALERCSIK SÁNDORNÉ MAJOROS KATALIN, Aki a Mohácsi u. 2-ben lakott, július 29-én 62 éves korában rövid szenvedés után megtért Teremtőjéhez. Gyászolják: gyermekei és családjuk, rokonok és az ismerősök.

Ifj. RONCSEK JÁNOS, volt gyomaendrődi lakos augusztus 7-én 61 éves korában hosszu betegség után elhunyt. Gyászolják: testvére és családja, rokonai és ismerősei.

Özv. SZÉKELY LAJOSNÉ WEIDMANN MAGDOLNA, aki a Sallai utca 17-ben lakott augusztus 16-án hosszu szenvedés után 75 éves korában befejezte földi pályáját. Gyászolják: gyermekei, unokái, testvére, rokonai és ismerősei.

UHRIN MIKLÓS, Aki a Dózsa Gy. út 18-ban élt, július 29-én 79 éves korában hosszu szenvedés után megtért te-

remtő Urához. Gyászolják: leányai, veje és unokái, a rokonság.

UHRIN OTTÓ, aki a Fő út 27-ben élt, augusztus 2-án 54 éves korában váratlanul elhunyt. Gyászolják: felesége, gyermekei és azok családja, testvérei és azok családja, rokonai és ismerősei.

VARJÚ IMRE, volt gyomaendrődi Zöldfa utca 15 sz. alatti lakos augusztus 1-én 79 éves korában váratlanul elhunyt. Gyászolják: felesége, gyermekei és azok családja, rokonai és ismerősei.

VARJÚ IMRÉNÉ GUBUICZ MARGIT, Blaha L. út 35/1 sz. alatti lakos augusztus 21-én 86 éves korában hosszu szenvedés után visszaadta lelkét Teremtőjének. Gyászolják: leánya és annak családja, rokonai és ismerősei.

VASZKÓ TAMASNÉ GYURICZA ESZTER, aki a Bem József utca 18-ban élt augusztus 9-én 79 éves korában hosszas betegség után az Örökkévalóság honába költözött. Gyászolják: gyermekei és azok családja, rokonai és ismerősei.

KÖSZÖNET NYILVÁNÍTÁS

Köszönet mindazoknak, akik részt vettek édesanyám temetésén és fájdalmunkban osztoztak. Ambrózi Lászlóné és családja.

Hálás szívvel köszönjük, mindazoknak, akik MOLITORISZ TIBORNÉ KATIKA halála alkalmából részvétüket kifejezve fájdalmunkban osztoztak, valamint azoknak akik budapesti temetésén részt vettek. Molitorisz Tibor és Edit

**Békesség haló poraikon,
fogadja be őket az Úr
az Ő országába.
Az Örök Világosság
ragyogjon felettük!**

CIPŐTALPBÉLÉST SZONDÁTÓL

Rózsakert u. 11.
Telefon: (66) 284-301

GYERMEKCIPIŐ KÉSZÍTÉS

Csikós János

5502 Gyomaendrőd, Kör út 3.
(Öregszőlő, Kondorosi út)
Telefon: 06 60 485-788
Tel., Fax: 06-66-285-863

Béby-leányka-fiúmodellek 18-35-ös méretig
Bio papucs, szandál, klumpa 18-41-es méretig

A KERTBARÁT KÖR ÜZENI...

Városunk zöldség- és gyümölcsstermesztő területei - II. rész

Gyomán sokkal nagyobb területeken alakultak ki – a település szélein – gyümölcsös kertek, mint Endrődön. Talán hamarabb felismerték a zöldség és gyümölcsfogyasztás jelentőségét. Hozzájárult ehhez az is, hogy akinek szántóföldje volt, járadékként adott az Elöljáróság a falu közelében lévő zugokból területet burgonya és egyéb konyhakerti növények termesztése céljából.

A település nyugati részén holt ágakkal körülvett területet Fűzfás-zugnak neveztek. Ettől tovább haladva a közúti híd felé szintén már a múlt században gyümölcs és veteményes kertek létesültek, melyeket ma is Hantos-kertnek neveznek. Legnagyobb kiterjedésű gyümölcs és zöldségkertek a Pocsosnak nevezett területen jöttek létre, ahol magas szintű, intenzív kertkultúra honosodott meg. Ennek a területnek folytatása a Torzsásnak nevezett zöldség és gyümölcsöskert.

Az említett kertekben a gyümölcs és konyhakerti növények termesztésén kívül szőlőműveléssel is foglalkoztak, de itt is úgy, mint Endrődön a gyökértetű tönkre tette a szőlőkultúrát. A század elején direkt-termő fajtákat (Othelló, Delawére, Izabella, Noah és Feri-szőlő) ültet-

tek, majd áttértek a nemesebb csemege és borfajta szőlő telepítésére. Az elmúlt évtizedekben a kiöregedett gyümölcsfák helyett újakat, nemesebb, bővebben termő fákat ültettek. A kertkultúra minőségi változásokon ment át. A tulajdonosok igényesebbek lettek. A mai szőhasználatnál élve a hétvégi telkeken esztétikai és gazdasági szempontból is magasabb szintű termelés folyik.

Az utóbbi években a szaporító anyag beszerzése okoz gondot. Nagyon kevés a választék, új fajtákat nem lehet kapni. Ez vonatkozik a gyümölcsfa csemetékre, valamint a szőlő oltványokra egyaránt. **Javaslom, hogy a Kertbarát Kör vezetősége tegyen lépéseket annak érdekében, hogy megfelelő mennyiségű bő választékú szaporító anyag lerakata létesüljön jó szakemberek vezetésével.** Egy ilyen nagy településnek, városnak szüksége van erre! A virágárusítás bő választékkal megoldott, talán a dízcserjék, díszfák beszerzése okoz még gondot.

A következő esemény is igazolja, hogy Gyomán miért van nagyobb hagyománya a gyümölcsstermesztésnek.

1936-ban Pajor Gyulának, a Gazdasági Népiskola igazgatójának kezdeményezésére gyümölcskiállítást rendeztek. Gyomán az Erzsébet Népligetben. A kiállításon a 30 termelő 98 termékét mutatta be a nagyközönségnek. A Békési Hírlap 1936. október 4-i számában a következőket írja a kiállításról: „Ilyen seregszemle alkalmával csodálkozva látják maguk a termelők is, hogy mit rejtett magában az istenáldotta békési föld. A mézédés fűgétől a nem-kevésbé ízletes honi aszalt szilváig, az 1 kilón felüli birsektől, téli körtéktől a gyönyörűbbnél gyönyörűbb színekben pompázó almáig, diót, mandulát, naspolyát és mindent ami szemnek-szájnak kedves megtalálhatunk itt.”

A zsűri a Magyar Királyi Földművelésügyi Minisztérium által 26 kiállítónak adományozott „A magyar gazdaság terén szerzett eredmény elismeréséül” című emlékérmét.

Hunya Alajos

AUGUSZTUS 6-TÓL AUGUSZTUS 27-IG GyOMA BELTERÜLETÉN CSAPADÉK NEM HULLOTT. ELŐZŐ ÉVBEN VIII.13-TÓL 28-IG 16 MM CSAPADÉK ESETT.

Az ablak teszi a házat

MŰANYAG AJTÓK,
ABLAKOK
GYÁRTÁSA EGYEDI
MÉRETEKRE IS.

5502 Gyomaendrőd,
Fő út 81/1
Tel/Fax: 66/386-328

AGRO ÁRUHÁZ

Gyomaendrőd, Fő út 15.
Telefon: 06-20-9527-032 és
06-66-386-274.

Kedves vásárlóim!

Őszi ajánlataim:

- Vetőmag búza
- Műtrágyák
- Virághagymák
- Rózsatövek
- Gumicsizma
- Virágföld, virágcserepek,
- Szivattyúk, tömlők, szórófejek
- Fűnyírók, sövényvágók
- Kerti szerszámok, talicskák
- Vegyszerek, növénytápok,
- Fa létrák, kerti bútorok
- BEFŐZŐ ÜVEGEK, ÜVEGTETŐK
- Szúnyoghálók, szúnyogirtók
- VAPÖREX C+M a vizes falakra!

VÁROSUNK, Gyomaendrőd * Megjelenik havonta. * Kiadja az Endrődiek Baráti Köre Egyesület * Felelős szerkesztő: Császár Ferenc, 5502 Gyomaendrőd, Damjanich u. 15. Tel., Fax: (66) 386-323 * Szerkesztők: Császámé Gyuricza Éva, Cs. Szabó István, Hunya Alajos, Iványi Mária, Marsiné Giricz Erzsébet, Márton Gábor, Stark László * Felelős kiadó: Vaszkó András * MŰVELŐDÉSI ÉS KÖZÖTTARTÁSI MINISZTERIUM: Nytsz.: B/PHF/1495/BÉ/1995. *

HU ISSN 1586-3689 * készült: 66/283-358 Pelyva

Interneten: <http://www.szikszi.hu/isk/gellert/> * E-mail: ivanyi@mail.szikszi.hu vagy ivanyi@theol.u-szeged.hu